QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. MHALLEF
JACQUELINE PADOVANI GRIMA LL.D. LL.M. (IMLI)

Seduta ta' Nhar il-Hamis 14 t'April 2016

Kawza Numru : 17
Rikors Numru : 916/2007 JPG

Ian Dimech (ID 25278(M))

VS

Mediterranean Trading Shipping Company Limited (C365), Francis E. Sullivan & Company Limited, Is-socjetajiet Olandizi Van Oord NV Van Oord Werkendam bv u Van Oord ACZ, ilkoll ta' PO Box 8574, 3009 AM Rotterdam, The Netherlands il-kumpannija assikuratrici Multisure BV ta' Tosca 18 2926 PK Krimpen a/d IJssel

Il-Qorti :

Rat ir-rikors tal-attur Ian Dimech, tat-30 ta' Awwissu 2007 li jaqra hekk :

1. *"Illi r-rikorrenti kien gie impjegat mill-kumpanniji Maltin Mediterranean Trading Shipping Company Limited (C365), u Francis E. Sullivan & Company Limited, bhala "cook, general maintenance, cleaning and watch*

duty" fuq il-vapur HAM350 u dan skond kuntratt ta' impjieg kopja ta' liema hi hawn annessa u mmarkata Dokument ID1.

2. *Illi l-vapur in kwistjoni jappartjeni lill-kumpanniji Olandizi Van Oord;*

3. *Illi fit-2 ta' Settembru 2005, waqt li l-vapur HAM350 kien jinsab fil-port ta' Marsa el Brega, fil-Libya, l-esponent kien involut f'incident fuq ix-xoghol li kkawzalu disabilita permanenti ta' ghoxrin fil-mija (20%) [ara ir-rapport tal-Kaptan document ID2]*

4. *Illi dan l-incident sehh ghaliex il-Kaptan tal-Vapur kien qieghed jgieghel lir-rikorrenti jaghmel xoghlijiet li kien jirrikjedi tahrig li bhala fatt qatt ma nghata lir-rikorrent u ghal liema xoghol ghalhekk r-rikorrent ma kienx ikkwalifikat.*

5. *Illi inoltre l-incident gara ukoll ghaliex ma kienx hemm mizuri basici sabiex jassikuraw li l-impjegat ma jsoffriex griehi. Kien filfatt rikjest li l-impjegat jaqbez minn fuq il-vapur ghal fuq il-moll ghaliex in-nies ta' fuq il-moll ma kienux qed jiehdu il-hbula. Gara li meta l-impjegat qabez minn fuq il-vapur kif ordnat mill-kaptan, nizel hazin u kiser saqajh it-tnejn b'mod li sofra dannu permanenti kif certifikat mill-kirurgu Massimo Abela [document ID3].*

6. *Illi ghalhekk l-intimati jew min minnhom huma responsabbli ghall-hsarat sofferti mir-rikorrenti billi naqsu mid-dmir taghhom li jipprovdu "a safe working environment" u billi ma hadux hsieb jaghtu lill-impjegati it-tahrig mehtieg.*

7. *Illi kagun ta' dan l-incident ir-rikorrenti soffra danni li jinkludu telf ta' qliegh u dan kif ser jigi ppruvat waqt is-smigh tal-kawza.*

8. *Illi interpellati sabiex jersqu ghall-likwidazzjoni u hlas ta' danni l-intimati baqghu inadempjenti.*

9. *Illi ghalhekk kellha ssir din il-kawza;*

10. *Jghidu ghalhekk il-konvenuti ghaliex din il-Qorti ma ghandhiex tiddeciedi din il-kawza billi:*

    10.1 *Tiddikjara li l-intimati jew min minnhom huma responsabbli ghall l-incident premess f'dan ir-rikors u li fit-2 ta' Settembru 2005 u dan peress li naqsu mid-dmir taghhom li jipprovdu "a safe working environment" u billi ma hadux hsieb jaghtu lill-impjegat it-tahrig mehtieg.*

    10.2 *Tillikwida d-danni sofferti mir-rikorrent konsistenti f'"damnum emergens" u f'"lucrum cessans"*

    10.3 *Tikkundanna lill-intimati jew min minnhom ihallsu d-danni kollha hekk likwidati;*

    10.4 *B'riserva ta' kull azzjoni ulterjuri spettanti lir-rikorrenti u bl-ispejjez inkluzi dawk ta' l-ittri bonarji u tal-ittra ufficjali u tal-konsulti li saru in konnessjoni mal-kaz.*

Rat illi r-rikors promotur, d-digriet u l-avviz tas-smiegh gew debitament notifikati skond il-ligi;

Rat ir-risposta guramentata ta' Peter Paul E Sullivan bhala direttur ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta' konvenuta Mediterranean Trading Shipping Company Limited tal-11 ta' Ottubru 2007 (a fol.43 et seq) li taqra hekk:

1. *"Illi ai termini tal-kuntratt tas-servizz in kwistjoni (Dokument MTS1), ir-rikorrenti kien gie ingaggat bhala kok u sabiex jirrendi servizzi ohra kif indikat fl-istess kuntratt li pero ma kienux jinkludu attivitajiet bhal dak illi taw lok ghall-allegat incident meritu tal-kawza odjerna u ghall-allegati danni mitluba mir-rikorrenti fl-istess kawza u ghalhekk meta korra r-rikorrenti kif minnu stess allegat huwa ma kienx qieghed jagixxi fil-kuntest tal-kuntratt tal-impjieg tieghu.*

2. *Minghajr pregudizzju ghal fuq premess, f'kull kaz is-socjeta' intimata ma tat l-ebda ordinijiet lir-rikorrenti sabiex jagixxi bil-mod kif agixxa u li wassal ghall-allegat incident u danni.*

3. *Minghajr pregudizzju ghal fuq premess, jekk ir-rikorrenti kien imgieghel u/jew ordnat u'jew rikjest sabiex jagixxi kif agixxa mill-Kaptan tal-Vapur, certament illi s-socjeta' intimata ma ghandhiex tirrispondi ghal xi konsegwenzi inkluzi danni illi seta' sofra ir-rikorrent bhala konsegwenza ta' dan l-agir fit-tali cirkostanzi.*

4. *Illi minghajr pregudizzju ghal fuq premess, ma kienx l-obbligu tas-socjeta' intimata li tharreg lir-rikorrenti sabiex jaghmel xogholijiet illi jmorru oltre d-dmirijiet illi ghalihom kien gie ngaggat l-istess rikorrent mis-socjeta' intimata; kif lanqas ma kien l-obbligu tas-socjeta' intimata illi tipprovdi xi mizuri sabiex tassikura illi r-rikorrenti ma jsoffriex griehi fit-twettieq ta' l-istess xogholijiet illi jmorru oltre d-dmirijiet li ghalihom kien gie ngaggat.*

5. *Illi f'kull kaz u minghajr pregudizzju ghal fuq premess, ir-rikorrenti jrid jipprova illi huwa tabilhaqq sofra dizabilita' permanenti ta' ghoxrin fil-mija (20%) kif minnu allegat. F'dan il-kuntest l-intimata socjeta' taghmel referenza ghac-certifikat mediku mahrug mit-Tabib Dr. Alec Sultana mill-Isptar San Luqa fir-rigward tar-rikorrent tal-24 ta' Marzu 2006 (Dok. MTS2) fejn kien gie iccertifikat illi l-ksur kien fieq sew u illi r-rikorrenti kien fi stat li jirritorna ghax xoghol.*

6. *Illi f'kull kaz u minghajr pregudizzju ghal fuq premess, l-intimata socjeta' tipprotesta ruha ghall-ispejjez billi r-rikorrenti ma esawrixxiex in-negozjati mas-sidien tal-vapur bil-ghan illi possibiliment jintlahaq ftehim bonarju u minflok ghazel it-triq tal-konfrontazzjoni.*

7. *Salv eccezzjonijiet ohra."*

Rat ir-risposta guramentata ta' Peter Paul E Sullivan bhala direttur ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta' konvenuta Francis E. Sullivan & Company Limited tas-6 ta' Frar 2008, li taqra hekk (a fol. 63):

"Illi t-talbiet tar-rikorrenti huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda minn dina l-Onorabbli Qorti stante:

1. *Illi meta avverra ruhu l-incident, is-socjeta' eccipjenti ma kienetx il-principal tal-attur u ghalhekk ma hemmx relazzjoni guridika bejn l-attur u is-socjeta' eccipjenti.*

2. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri"*

Rat ir-risposta guramentata tal-Avukat Matthew Brincat bhala mandatarju specjali f'isem u ghan-nom tas-socjeta' konvenuta Van Oord NV, tal-25 ta' April 2008 (a fol. 67 et seq.) li taqra hekk:

"Illi t-talbiet ta' l-attur huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-attur ghas-segwenti ragunijiet:-

1. *Illi l-esponent noe mhuwiex il-legittimu kontradittur stante li la huwa s-sid u lanqas ma kien jopera l-bastiment HAM350 li mieghu hu marbut il-mertu tal-kaz odjern;*

2. *Illi minghajr pregudizzju ghas-sueccepit, l-esponent noe mhuwiex responsabbli fil-konfront ta' l-attur billi ma hemm l-ebda relazzjoni guridika bejnu u l-attur. Dan ta' l-ahhar ma kienx impjegat mas-socjeta' esponenti meta sehh l-incident.*

3. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, is-socjeta' esponenti ma kenitx negligenti fil-konfront tal-attur, u l-incident sehh unikament minhabba tort jew negligenza ta' l-attur jew minhabba forza magguri mhux fil-kontroll tas-socjeta' esponenti, u ghalhekk l-esponent nomine ma jistax jinzamm responsabbli versu l-attur.*

4. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-incident sehh unikament minhabba kontributorjeta minn naha ta' l-attur u b'hekk l-esponent nomine mhux responsabbli in toto mid-danni reklamati mill-attur;*

5. *Illi, inoltre, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, mhuwiex minnu li l-attur sofra d-dizabilita' permanenti allegata;*

6. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-attur ma ghamilx dak li kien mistenni minnu sabiex jigu evitati dawn il-proceduri jew ghall-anqas jigu mitigati d-danni minnu reklamati billi irrifjuta li jigi ezaminat mill-ispecjalisti medici, kif rikjest minghajr pregudizzju;*

7. *Illi, subordinarjament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, id-danni ghandhom jigu limitati skond il-ligi.*

8. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri ohra permessi mil-ligi;"*

Rat ir-risposta guramentata tal-Avukat Matthew Brincat bhala mandatarju specjali f'isem u ghan-nom tas-socjeta' konvenuta Van Oord Nederland BV ezercjenti l-kummerc bhala Van Oord Wekendam tal-25 ta' April 2008 (a fol. 87 et seq.) li taqra hekk:

"Illi t-talbiet ta' l-attur huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-attur ghas-segwenti ragunijiet:-

1. *Illi l-esponent noe mhuwiex il-legittimu kontradittur stante li la huwa s-sid u lanqas ma kien jopera l-bastiment HAM350 li mieghu hu marbut il-mertu tal-kaz odjern;*

2. *Illi minghajr pregudizzju ghas-sueccepit, l-esponent noe mhuwiex responsabbli fil-konfront ta' l-attur billi ma hemm l-ebda relazzjoni guridika bejnu u l-attur. Dan ta' l-ahhar ma kienx impjegat mas-socjeta' esponenti meta sehh l-incident.*

3. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, is-socjeta' esponenti ma kenitx negligenti fil-konfront tal-attur, u l-incident sehh unikament minhabba tort jew negligenza ta' l-attur jew minhabba forza magguri mhux fil-kontroll tas-socjeta' esponenti, u ghalhekk l-esponent nomine ma jistax jinzamm responsabbli versu l-attur.*

4. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-incident sehh unikament minhabba kontributorjeta minn naha ta' l-attur u b'hekk l-esponent nomine mhux responsabbli in toto mid-danni reklamati mill-attur;*

5. *Illi, inoltre, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, mhuwiex minnu li l-attur sofra d-dizabilita' permanenti allegata;*

6. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-attur ma ghamilx dak li kien mistenni minnu sabiex jigu evitati dawn il-proceduri jew ghall-anqas jigu mitigati d-danni minnu reklamati billi irrifjuta li jigi ezaminat mill-ispecjalisti medici, kif rikjest minghajr pregudizzju;*

7. *Illi, subordinarjament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, id-danni ghandhom jigu limitati skond il-ligi.*

8. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri ohra permessi mil-ligi;*

Rat ir-risposta guramentata tal-Avukat Matthew Brincat bhala mandatarju specjali f'isem u ghan-nom tas-socjeta' konvenuta Multisure BV tal-25 ta' April 2008 (a fol. 104 et seq.) li taqra hekk:

"Illi t-talbiet ta' l-attur huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-attur ghas-segwenti ragunijiet:-

1. *Illi ma hemm l-ebda relazzjoni guridika bejn l-esponent noe u l-attur u s-socjeta' esponenti lanqas ma hija surrogata fid-drittijiet tas-socjetajiet Olandizi konvenuti l-ohra u ghaldaqstant l-esponenti noe mhuwiex l-legittimu kontradittur fil-kaz odjern.*

2. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, is-socjeta' esponenti ma kenitx negligenti fil-konfront tal-attur, u l-incident sehh unikament minhabba tort jew negligenza ta' l-attur jew minhabba forza magguri mhux fil-kontroll tas-socjeta' esponenti, u ghalhekk l-esponent nomine ma jistax jinzamm responsabbli versu l-attur.*

3. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-incident sehh unikament minhabba kontributorjeta minn naha ta' l-attur u b'hekk l-esponent nomine mhux responsabbli in toto mid-danni reklamati mill-attur;*

4. *Illi, inoltre, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, mhuwiex minnu li l-attur sofra d-dizabilita' permanenti allegata;*

5. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-attur ma ghamilx dak li kien mistenni minnu sabiex jigu evitati dawn il-proceduri jew ghall-anqas jigu mitigati d-danni minnu reklamati billi irrifjuta li jigi ezaminat mill-ispecjalisti medici, kif rikjest minghajr pregudizzju;*

6. *Illi, subordinarjament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, id-danni ghandhom jigu limitati skond il-ligi.*

7. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri ohra permessi il-Ligi;"*

Rat ir-risposta guramentata tal-Avukat Matthew Brincat bhala mandatarju specjali f'isem u ghan-nom tas-socjeta' konvenuta Van Oord Waterbouw BV ezercjenti l-kummerc bhala Van Oord ACZ BV tal-25 ta' April 2008 (a fol. 108 et seq.) li taqra hekk:

"Illi t-talbiet ta' l-attur huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-attur ghas-segwenti ragunijiet:-

1. *"Illi l-esponent noe mhuwiex il-legittimu kontradittur stante li la huwa s-sid u lanqas ma kien jopera l-bastiment HAM350 li mieghu hu marbut il-mertu tal-kaz odjern;*

2. *Illi minghajr pregudizzju ghas-sueccepit, l-esponent noe mhuwiex responsabbli fil-konfront ta' l-attur billi ma hemm l-ebda relazzjoni guridika bejnu u l-attur. Dan ta' l-ahhar ma kienx impjegat mas-socjeta' esponenti meta sehh l-incident.*

3. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, is-socjeta' esponenti ma kenitx negligenti fil-konfront tal-attur, u l-incident sehh unikament minhabba tort jew negligenza ta' l-attur jew minhabba forza magguri mhux fil-kontroll tas-socjeta' esponenti, u ghalhekk l-esponent nomine ma jistax jinzamm responsabbli versu l-attur.*

4. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-incident sehh unikament minhabba kontributorjeta minn naha ta' l-attur u b'hekk l-esponent nomine mhux responsabbli in toto mid-danni reklamati mill-attur;*

5. *Illi, inoltre, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, mhuwiex minnu li l-attur sofra d-dizabilita' permanenti allegata;*

6. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-attur ma ghamilx dak li kien mistenni minnu sabiex jigu evitati dawn il-proceduri jew ghall-anqas jigu mitigati d-danni minnu reklamati billi irrifjuta li jigi ezaminat mill-ispecjalisti medici, kif rikjest minghajr pregudizzju;*

7. *Illi, subordinarjament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, id-danni ghandhom jigu limitati skond il-ligi.*

8. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri ohra permessi mil-ligi;"*

Rat id-digriet ta' din l-Qorti kif diversament preseduta tal-20 ta' Mejju 2008, li permezz tieghu gie nominat bhala Perit Legali Dr. Marco Ciliberti(a fol. 121);

Rat id-digriet ta' din l-Qorti kif diversament preseduta tal-20 ta' Mejju 2008, li permezz tieghu gie nominat bhala Perit Mediku Mr. Charles Grixti (a fol. 121);

Rat ir-rapport mediku maghmul mill-Perit Mediku Mr. Charles Grixti prezentat fl-4 ta' Marzu 2011 u mahluf fl-10 ta' Mejju 2011 (a fol. 335 et seq);

Rat id-digriet ta' din l-Qorti kif diversament preseduta tat-12 t'Ottubru 2011, li permezz tieghu gew nominati bhala Periti Perizjuri Dr. Fredrick Zammit Maempel, Dr. Joseph Borg u Dr. Jason Zammit (a fol. 340);

Rat ir-rapport mediku maghmul mill-Periti Perizjuri Dr. Fredrick Zammit Maempel, Dr. Joseph Borg u Dr. Jason Zammit prezentat fis-17 ta' Jannar 2012 (a fol. 359 et seq);

Rat in-nota tal-Avukat Dr. Matthew Brincat nomine tat-28 ta' Frar 2013, li permezz taghha prezenta il-mistoqsijiet in eskussjoni lil Periti Perizjuri (a fol. 364 et seq.);

Rat in-nota tal-attur Ian Dimech tal-24 ta' Mejju 2013, li permezz taghha ressaq id-domandi in eskussjoni lil Periti Perizjuri (a fol. 376 et seq.);

Rat ir-risposti tal-Periti Addizzjonali ghad-domandi in eskussjoni (a fol. 380 et seq.);

Rat ir-risposti tal-Periti Addizzjonali ghad-domandi in eskussjoni (a fol. 390 et seq.);

Rat ir-rapport tal-Perit Legali Dr. Marco Ciliberti prezentat fit-2 t'Ottubru 2013 u mahluf fis-27 ta' Frar 2014 (a fol. 396 et seq.);

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ta' Ian Dimech tat-18 ta' Frar 2015 (a fol. 505 et seq.);

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tas-socjeta' Mediterranean Trading Shipping Co. Limited tal-11 ta' Gunju 2015 (a fol. 518 et seq.);

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ta' Van Oord NV, Van Oord Waterbouw BV, ezercenti l-kummerc bhala Van Oord ACZ BV, Van Oord Nederland BV, ezercenti l-kummerc bhala Van Oord Werkendam BV u Multishore BV tal-4 ta' Dicembru 2015 (a fol. 530 et seq.);

Rat id-dokumenti ezebiti u l-atti kollha tal-kaz;

Semghet it-trattazzjoni tal-partijiet;

Ikkonsidrat:

Il-Perit Legali Dr. Marco Ciliberti kien tal-fehma illi l-fattispeci ta' din il-kawza kienu pjusttost semplici, u fil-maggior parti taghhom inkontestati. Fil-fatt jirrizulta illi permezz ta' kuntratt tal-14 ta' Dicembru 2004, is-socjeta' konvenuta Francis E. Sullivan & Company Limited ingaggat bhala impjegat taghha lill-attur Ian Dimech li gie impjegat sabiex jaqdi d-dmirijiet ta' *"cook, general maintenance, cleaning and watch duty"* fuq il-bastiment li jgib l-isem HAM350[1]. Illi permezz ta' kuntratt iehor tal-14 ta' Mejju 2005, l-attur gie impjegat fuq l-istess termini u kundizzjoni sabiex jippresta l-istess servizzi fuq l-istess bastiment, bid-differenza illi l-kuntratt sar mas-socjeta' Mediterranean Trading Shipping Co. Ltd. Illi gara illi fil-jum tat-2 ta' Settembru 2005 ghal-habta tas-7.30 tal-filghodu [u cioe fiz-zmien meta kien fis-sehh il-kuntratt ta' impjieg li jgib id-data tal-14 ta' Mejju 2005], u meta kien jenhtieg illi l-bastiment HAM350 jitrakka mall-moll fil-port ta' Marsa el Brega, fil-Libya, l-attur, li kien mitlub mill-Kaptan tal-bastiment sabiex jinzel l-art bil-ghan li jassisti fl-immaniggjar tal-irmigg, garrab incident li kawza tieghu huwa gie certifikat li qieghed ibati minn debilita' ta' natura permanenti.

Filwaqt li l-attur jghid li ghal dan l-incident huma responsabbli l-konvenuti jew min minnhom, u dan peress illi huwa aderixxa ruhu ma ordni moghtija lilu mill-Kaptan tal-bastiment, il-konvenuti jichdu r-responsabilita' ghal dan l-akkadut.

---

[1]fol. 23 et seq.

Illi s-socjeta' **Mediterranenan Trading Shipping Co. Ltd.** tibda billi tiskolpa ruhha ghal dan l-akkadut billi ttenni illi fil-mument tal-incident l-attur Ian Dimech ma kienx qieghed jaghmel xoghol li huwa kien ingaggat biex jaghmel, u li fi kwalunkwe kaz ma kienetx hi li tat xi ordni lill-attur li wassal ghall-incident u ghad-debilita' permanenti li huwa jsofri minnha.

Illi l-provi prodotti ma jhallux dubju illi fuq il-vapur ma kien hemm ebda rapprezentant ta' Mediterranean Trading Shipping Co. Limited li setgha ta' xi ordni lil Ian Dimech, kif jirrizulta wkoll b'mod inekwivoku illi l-assistenza li kien qieghed jaghti Ian Dimech ma kienetx fil kompitu tieghu li jwettaq. Il-Perit Legali kien tal-fehma li Mediterranean Trading Shipping Co. Limited tista' tinzamm responsabbli ghall-akkadut a bazi ta' kontributorjeta' stante li ma ngiebet ebda prova u ma saret l-ebda allegazzjoni illi Mediterranean Trading Shipping Co. Limited naqset minn xi obbligu taghha meta hija rrendiet servizz permezz tal-impjegat taghha lill-bastiment HAM350. Ic-cirkostanzi kienu jkunu differenti li kieku, ghal grazzja ta' l-argument, l-attur gab prova dwar nuqqasijiet fuq il-bastiment li s-socjeta' attrici Mediterranean Trading Shipping Co. Ltd. kienet taf bihom u li minkejja dana kollu hija ma haditx il-prekawzzjonijiet mehtiega sabiex hija tipprotegi lill-impjegat taghha. Effettivament, it-talbiet attrici huma bbazati fuq l-allegazzjoni illi l-konvenuti naqqsu milli jipprovdu *"a safe working environment"* u tahrig adegwat lill-intimat u wkoll illi ma kienx hemm mizuri basici sabiex jassikuraw illi l-impjegat ma jsoffriex griehi.

Il-Perit Legali sostna li, l-ebda prova ma ngiebet in sostenn ta' dawn l-allegazzjonijiet. Ghal kuntrarju jirrizulta illi minkejja basiku, l-attur kien inghata xi tahrig qabel gie impjegat ghall-ewwel darba fuq il-bastiment. Lanqas ma jirrizulta illi l-konvenuti jew minn minnhom naqqsu milli jipprovdu *"a safe working environment"*, u dan ghandhu jinqara' fil-kuntest illi ma l-iskadenza ta' l-ewwel kuntratt l-attur dahal ghat-tieni kuntratt sabiex jippresta servizzi fuq l-istess bastiment. Filwaqt li huwa minnu illi l-attur sofra debilita' permanenti, kif jistqarr l-attur stess kienet l-ewwel darba li huwa ntalab jinzel minn fuq il-bastiment ghal fuq il-moll. Il-provi f'dan ir-rigward mbaghad huma kontestati, ghaliex fil-waqt li l-attur jghid li huwa segwa ordni tal-Kaptan kif kien tenut jaghmel ai termini tal-klawzola 12 tal-kuntratt ta' impjieg tieghu, l-Kaptan, minkejja li ma jikkontestax il-fatt illi talab lill-attur jinzel l-art sabiex jassisti bl-irmigg, jtenni illi l-attur zbarka minn post li ma kellux jizbarka minnu. Dan il-fatt

huwa kontestat mill-attur. Il-Perit Legali qies illi gialadarba l-ewwel eccezzjonijiet tas-socjeta' Mediterranean Trading Shipping Co. Ltd. ghar-ragunijiet moghtija ghandhom jigu milqugha, ma huwiex ta' utilita' illi dawn il-provi jigu evalwati f'aktar profondita.

Il-Perit Legali sostna wkoll illi kien minnu illi s-socjeta' **F.E. Sullivan & Co. Ltd.** ma kienetx il-principal tal-attur meta avverra ruhu l-incident, u ghalhekk ghandu mis-sewwa dak li tecepixxi din is-socjeta' fis-sens illi hija ma ghandha l-ebda relazzjoni guridika ma' l-attur. Ir-raguni ghaliex il-kuntratt tal-14 ta' Mejju 2005 sar ma Mediterranean Trading Shipping Co. Ltd. u mhux ma' F.E. Sullivan & Co. Ltd. bhal dak tal-14 ta' Dicembru 2004 ma jirrizultax mill-atti ta' dawn il-proceduri, pero jirrizulta car illi fit- 2 ta' Settembru 2005, l-attur kien imjegat ta' Mediterranean Trading Shipping Co. Ltd. u mhux ta' F.E. Sullivan & Co. Ltd li allura tharrket inutilment.

Illi **s-socjeta' Multisure BV** jirrizulta li hija merament *broker* ghall-bzonnijiet ta' l-assikurazzjoni ta' Van Oord, u dan kif xehed Johnny Vervoot fil-kapacita' tieghu ta' direttur ta' Multisure B.V. Din ix-xhieda ma giet bl-ebda mod kontestata. Illi ghalhekk ghandha ragun din l-istess socjeta' tecepixxi illi mhijiex legitimmu kuntradittur ta' l-attur.

Is-socjetajiet **Van Oord NV, Van Oord Nederland BV u Van Oord Waterbouw BV**, iressqu diversi eccezzjonijiet. Fosthom jecepixxu illi l-ebda wahda mis-socjetajiet ma hija s-sid tal-bastiment HAM350 kif lanqas ma joperaw il-bastiment in kwistjoni. Illi minkejja illi din l-eccezzjoni kellha tkun sorpendenti u allarmanti ghall-attur, l-attur naqas milli jissostanzja l-allegazzjonijiet tieghu dwar il-propjeta' tal-bastiment.

Ili minkejja li l-attur ghazel li jharrek lil dawn it-tlett socjetajiet esteri, ma nghatat l-ebda raguni jew spjegazzjoni x'kienet il-funzjoni, ir-rwol jew ir-responsabilita' allegata ta' kull wahda minn dawn is-socjetajiet sabiex min irid jiggudika jifhem tajjeb ir-ragunijiet ghall-involviment taghhom bhala parti f'dawn il-proceduri. Madankollu, anke jekk kif ser jigi indikat l-ebda wahda minn dawn is-socjetajiet ma'

hija s-sid tal-bastiment HAM350, jirrizulta illi anke Peter Paul Sullivan kien tal-fehma illi s-sid tal-bastiment kienet is-socjeta' Van Oord ACZ.

Illi prezumibilment l-attur harrek lil dawn it-tlett socjetajiet stante illi huwa jtenni illi *"l-vapur in kwistjoni jappartjeni lill-kumpanniji Olandizi Van Oord"*[2]. F'dan ir-rigward ma jinghad xejn iktar mill-attur. Ghal kuntrarju, ic-certifikat ta' registrazzjoin tal-bastiment HAM350, esebit bhala dokument ma' l-affidavit ta' Richard Alexander Diekmann, juri illi s-sidien tal-bastiment huma Sleephopperzuigers II B.V. L-Perit Legali rrileva illi dan ic-certifikat inhareg mill-ministeru responsabbli f'Rotterdan nhar is-6 ta' Dicembru 2005 [u cioe wara l-incident], madanakollu lill-attur ma sehhlux jgib prova inkonfutibli ta' l-allegazzjoni tieghu dwar il-propjeta' jew l-operatur tal-bastiment, kontra l-prova mressqa mill-konvenuti dwar is-sidien ta' l-istess. Mid-dokument esebit bhala Dok. VO2 a fol. 92 jidher illi s-socjeta' Sleephopperzuigers II B.V. hija wahda mid-diversi sussidjarji tas-socjetajiet formanti parti mill-grupp Van Noord N.V.

Il-Perit Legali kompla jsostni illi minghajr il-htiega ta' approfidimenti dwar il-kuncett legal applikabbli, huwa ben stabbilit illi socjetajiet kummercjali jgawdu minn personalita' guridika separata u distina. F'dan il-kaz is-socjeta' Sleephopperzuigers II B.V. [u cioe *Besloten Vennootschap]* hija socjeta' privata b'responsabilita' limitata u mhuwiex il-kaz li xi socjeta' jew socjetajiet ohra, fostom is-socjetajiet konvenuti esteri, anke jekk dawn huma konnessi, ghandhom jassumu xi responsabilita' ghad-danni li ghalih tista' tkun responsabbli s-socjeta' Sleephopperzuigers II B.V.

Illi minkejja li l-atti tal-proceduri kienu joffru lill-attur l-informazzjoni kollha mehtiega dwar is-sid tal-bastiment, li fl-ahharnett setghet kienet reponsabbli ghall-incident u ghall-konsegwenzjali hlas ta' danni li l-attur qieghed jippretendi li huwa sofra, il-kjamata ta' liema seghtet facilment intalbet, il-Perit Legali qies illi rrizulta illi l-eccezzjonijiet tal-socjetajiet konvenuti esteri jregu fis-sens illi l-ebda wahda minnhom ma ghandha relazzjoni guridika ma' l-attur u ghalhekk dawn l-eccezzjoni kellhom jigu milqugha.

---

[2] Fol. 1, par. 2

Mir-relazzjoni tal-Perit Mediku il-Konsulent Charles Grixti jirrizulta illi Ian Dimech sofra ksur fil-qasba tas-sieq tax-xellug li estenda ghal wick ta' l-ghakset is-sieq tax-xellug kif ukoll ksur tal-'calcaneum' tal-lemin fl-accident li kellhu fit-2 ta' Settembru 2005. Il-ksur tal-qasba tas-sieq tax-xellug kif ukoll tal-'calcaneum' tal-lemin ghaqad.

Wiehed irid ijikkonsidera il-fatt illi ghalkemm il-ksur ghaqad peress li kien qed jinvolvi wick ta' gok, fil-kaz tax-xellug l-ghakset is-sieq tax-xellug u fil-kaz tal-lemin is-'*subtalar joint*' jista' jkun suggett li jizviluppa artrite qabel iz-zmien f'dawn iz-zewg gogi msemmija.

Jekk jigri dan ikollu ugiegh u jkun limitat fil-miexi tieghu.

Il-Konsulent Grixti ghamel stima tad-dizabilita' permanenti li qed isofri Ian Dimech kagun tal-accident li kellu fit-2 ta' Settembru 2005 ta' 5% (hamsa fil-mija)

Il-Perit Legali kkonkluda illi, din l-Qorti ghandha tilqa' l-ewwel eccezzjoni ta' F.E. Sullivan & Co. Ltd, l-ewwel eccezzjoni ta' Multisure B.V. u kif ukoll l-ewwel u t-tieni eccezzjoni ta' socjetajiet Van Oord NV, Van Oord Nederland BV ezercjenti l-kummerc bhala Van Oord Wekendam u Van Oord Waterbouw BV ezercjenti l-kummerc bhala Van Oord ACZ BV u tiddikjara illi l-istess socjetajiet mhumiex legittimi kuntraditturi ta' l-attur u filwaqt li tilqa' wkoll l-ewwel, tieni, t-tielet u r-raba' eccezzjonijiet tas-socjeta' Mediterranean Trading Shipping Limited ghar-ragunijiet moghtija, tichad it-talbiet tal-atturi Ian Dimech fl-intier taghhom, bl-ispejjez kontra l-istess attur.

Ikkonsidrat;

Fir-rigward tar-responsabbilita tas-socjeta ntimata Mediterranean Trading Shipping Company, din il-Qorti ma taqbilx mal-konkluzjoni tal-Perit Legali illi din is-socjeta, qua *employer* tar-rikorrenti m'ghandha l-ebda responsabbilta ghad-danni sofferti mir-rikorrent. Fir-relazzjoni tieghu, il-Perit Legali jibbaza din il-konkluzjoni fuq il-fatt illi l-att li wassal lir-rikorrenti biex ikun involut fl-incident in kwistjoni ma kienx parti mill-linja tax-xoghol tieghu skont il-kuntratt ta' impjieg u ghalhekk is-socjeta

Mediterranean Trading Shipping Company m'ghandha l-ebda responsabbilta ghall-akkadut. Il-Qorti ma tikkondividix din il-fehma.

Mill-provi jirrizulta **illi r-rikorrent qabez minn fuq il-bastiment ghal fuq l-art wara li inghata ordni mill-Kaptan biex jinzel fuq l-art jiehu hsieb il-hbula**. Dan gie kkonfermat mill-Kaptan stess. Dak li ma kienx hemm qbil fuqu, huwa l-post minn fejn ir-rikorrenti kellu jaqbez u l-gholi li kellu jaqbez minnu; il-Kaptan jikkontendi li kien hemm post iktar sigur minn fejn seta' jaqbez ghaliex kien hemm inqas distanza ghall-art; ir-rikorrenti qal pero illi l-Kaptan ma tahx struzzjonijiet rigward ezattament minn fejn kellu jaqbez; struzzjonijiet li kienu krucjali ikkunsidrat illi dan ma kienx parti mix-xoghol normali tar-rikorrenti, u ma kellu l-ebda tahrig f'dan ix-xoghol partikolari. Irrispettivament minn jekk forsi kienx hemm post iktar sigur minn fejn ir-rikorrenti seta' jaqbez, din il-Qorti ma tistax tifhem kif il-haddiema ta' fuq dan il-bastiment ma gewx forniti b'*gangway* jew *rope ladder*, l-uzu ta' liema kien kapaci jipprevjeni l-incident sfortunat in kwistjoni.

Il-Qorti ma taqbel xejn mal-argument illi l-agir tar-rikorrent ma kienx parti mir-responsabbilitajiet kontrattwali tieghu. Ir-rikorrent kien qieghed jesegwixxi l-ordinijiet tal-Kaptan tieghu, responsabbilita illi tohrog ukoll mill-kuntratt tal-impjieg tieghu ai termini tal-klawsola numru 12. Ghalkemm huwa minnu illi l-obbligu kontrattwali f'dan is-sens huwa limitat ghal ordinijiet li ghandhom x'jaqsmu mad-doveri tar-rikorrenti ai termini tal-ewwel klawsola, is-socjeta ntimata stess tghid fin-nota ta' sottomissjonijiet taghha illi ***"[l]-impjegat, in kwantu bahhar fuq vapur, kellu joqoghod ghad-direzzjoni generali tal-kaptan, ghaz-zamma tal-ordni fuq il-bastiment."***

Il-Qorti tqis illi galadarba is-socjeta ntimata impjegat lir-rikorrenti bhala bahhar fuq vapur, qajla tista' taccetta l-argument illi l-obbligu li joqghod ghad-direzzjoni generali tal-Kaptan ma kienx obbligu direttament relatat mal-impjieg tieghu.

Huwa relevanti wkoll f'dan il-kontest dak illi intqal minn din il-Qorti diversament presjeduta fis-sentenza fl-ismijiet **Charles Farrugia vs Malta Investment Management Company Limited** deciza fid-9 ta' Ottubru 2003, u cioe illi:

> *"...lanqas ma jista' jinghad li d-decisjoni li jerfa ittiehdet mill-attur. Kien il-Manager tas-socjeta' konvenuta li kien jinsisti li l-attur u siehbu jgorru l-ghamara, u ma jidhirx li dawn kellhom ghazla.* ***Veru li setghu jghidu "le", pero', meta hemm l-impjieg tieghu fin-nofs, impjegat mhux facli jirrezisti l-ordnijiet tal-employer tieghu.***"

Dan kollu japplika aktar u aktar f'dan il-kuntest fejn ir-rikorrenti mhux talli, kif tghid is-socjeta ntimata stess, kellu obbligu generali li jsewgi d-direzzjonijiet moghtija lilu mill-Kaptan, izda talli il-kuntratt ta' impjieg **jipprovdi ghall-possibilita illi l-impjieg tar-rikorrenti jigi tterminat sommarjament jekk il-Kaptan jaghmel ilment ragonevoli kontra tieghu**. Ghalhekk, ma jkunx gust illi l-Qorti tippretendi illi r-rikorrenti ghandu jerfa r-responsabbilta ghall-akkadut ghaliex l-ordinijiet tal-Kaptan kienu jmorru oltra d-doveri tieghu, meta bhala bahhar, huwa kellu dmir generali li jobdi l-ordinijiet tal-kaptan, sitwazzjoni mahluqa mill-kuntratt ta' impjieg tar-rikorrent, u kien hemm possibilita illi l-impjieg tieghu jintemm sommarjament kieku l-Kaptan ilmenta illi r-rikorrent ma kienx qed isegwi d-direttivi tieghu.

Is-socjeta ntimata eccepiet illi m'hemm l-ebda relazzjoni guridika bejna u bejn il-Kaptan li ta l-ordni lir-rikorrenti. In-nuqqas ta' relazzjoni guridika diretta pero ma jezimix lis-socjeta ntimata awtomatikament mir-responsabbilita ghall-incident in kwistjoni versu r-rikorrent, ghaliex il-kuntratt ta' impjieg in kwistjoni holoq relazzjoni guridika indiretta bejn is-socjeta ntimata u r-rikorrent, meta pogga lill-impjegat tas-socjeta rikorrenti taht id-direzzjoni tal-Kaptan, li kien ukoll f'posizzjoni illi jinfluenza t-terminazzjoni sommarja tal-impjieg tar-rikorrent. Meta impjegat lir-rikorrent, is-socjeta ntimata kienet taf illi bhala bahhar, ir-rikorrent kien ser ikollu obbligu generali li jsegwi id-direzzjonijiet tal-Kaptan. Mhux talli hekk, talli s-socjeta ntimata ghamlita possibli ghaliha illi tittermina sommarjament l-impjieg tar-rikorrent f'kaz ta' ilment mill-kaptan. Ghalhekk huwa car illi r-relazzjoni ta' bejn il-Kaptan u r-rikorrent kienet krucjali ghall-impjieg tar-rikorrent mas-socjeta ntimata, u dan nonostante l-fatt illi l-Kaptan ma kienx ukoll impjegat mas-socjeta ntimata jew rapprezentant taghha. Dan fuq kollox fuq ghazla tas-socjeta ntimata stess, li volontarjament eligiet illi taghti lilha nnifisha l-possibilita li ttittermina sommarjament l-impjieg tar-rikorrent f'kaz ta' ilment minn naha tal-kaptan. Is-socjeta ntimata ma tistax tippretendi li taghti lilha

nnfisha dan id-dritt, filwaqt illi mbaghad tezimi ruhha minn kull responsabbilta versu r-rikorrent jekk jigri incident waqt li r-rikorrent ikun qieghed isegwi d-direttivi tal-kaptan.

Ghaldaqstant il-Qorti tqis illi s-socjeta ntimata Mediterranean Trading Shipping Company hija responsabbli ghal-kwalunwke danni li jistu' iktar il-quddiem f'din is-sentenza jirrizultaw li gew sofferti mir-rikorrent.

Mill-provi jirrizulta illi kienet in-norma li fil-port fejn gara l-incident il-haddiema ta' fuq il-bastiment kien ikollhom jaqbzu ghal fuq l-art biex jiehdu hsieb il-hbula huma. Dan il-fatt xehdu mhux biss ir-rikorrent, izda wkoll il-Kaptan tal-bastiment. Mill-provi prodotti ma rrizultax illi kien hemm xi mod kif il-haddiema setghu jaghmlu dan b'mod sigur, minghajr ma jkollhom bzonn jaqbzu min fuq il-vapur. Filfatt, hadd mill-intimati ma rrifjuta l-allegazzjoni tar-rikorrent, ikkorroborata mill-kaptan, illi l-haddiema kien ikollhom jaqbzu minn fuq il-vapur biex jiehdu hsieb il-hbula. Il-Qorti tqis illi huwa inaccettabli illi l-haddiema ta' dan il-vapur ma gewx provduti b'mezz sigur kif jinzlu minn fuq il-vapur meta jkollhom bzonn jinzlu biex jiehdu hsieb il-hbula. Dan l-incident sfortunat seta' gara lil kwalunkwe haddiem li kien hemm abbord, ghaliex kwalunwke persuna tista' tinzel hazin fuq saqajha meta taqbez minn gholi, anke relattivament baxx, u ssofri il-griehi li sofra ir-rikorrent fil-kaz in ezami. Irrispettivament minn jekk kienx hemm post ftit inqas gholi minn fejn setghu jaqbzu l-haddiema, il-Qorti tqis illi ma kelliex tkun in-norma li l-haddiema jaqbzu minn fuq il-bastiment, u dawk li kienu jhaddmuhom ma kellhomx ihallu li din it-tip ta' sitwazzjoni tavvera ruhha meta setghu facilment ifornu lill-haddiema b'mezzi biex jinzlu minn fuq il-bastiment b'mod aktar sigur.

Kif intqal fis-sentenza fl-ismijiet **Kevin Mallia vs Alfred Mizzi & Sons (Marketing) Limited** deciza minn din il-Qorti diversament presjeduta fid-9 ta' Ottubru 2003:

> *"[h]ija gurisprudenza tal-Qrati taghna li huwa obbligu ta' min ihaddem biex jipprovdi kundizzjonijiet ta' xoghol li jassiguraw is-sahha tal-haddiema fuq il-post tax-xoghol tieghu; min ihaddem ghandu dover li jipprovdi post tax-xoghol li ma jkunx ta' periklu u riskju ghas-sahha tal-istess haddiema (ara "Bugeja vs Falzon",*

> *deciza minn din il-Qorti fit-30 ta' April, 1997, u "Desira vs Grech & Co. Ltd", deciza wkoll minn din il-Qorti fit-30 ta' Mejju, 2002). Min ihaddem ghandu jinzamm responsabbli meta ma jiehux hsieb li jipprovdi ambjent li jassikura s-sahha tal-haddiem, u jrid ukoll jipprevedi u jipprovdi ghal fatt li l-haddiem ghandu tendenza li jitraskura r-riskji inerenti fix-xoghol tieghu. Kif qalet l-Onorabbli Qorti tal-Kummerc fil-kawza "Schembri vs Caruana noe", deciza fit-12 ta' Jannar, 1983, "wiehed irid jikkonsidra l-atmosfera fil-post tax-xoghol, id-diffikultajiet li jsib il-haddiem fil-kaz tax-xoghol tieghu, il-hinijiet twal, l-ghaggla fix-xoghol, nuqqas ta' ghajnuna minn haddiema ohra li jkunu inkarigati biex jahdmu mieghu fuq dan ix-xoghol"; dawn huma kollha fatturi li, min ihaddem irid jikkunsidra meta jkun qed jippjana l-lant tax-xoghol u johloq dak li komunement hu msejjah "a safe system of work."*
>
> ***Inoltre, gie indikat li min ihaddem ghandu l-obbligu u ddmir li jipprovdi sorveljanza adegwata sabiex l-ambjent tax-xoghol ma jkunx konducenti ghal kwalunkwe forma ta' incident li jippregudika lill-impjegati tieghu*** *("Cini vs Wells noe", deciza minn din il-Qorti fid-29 ta' Mejju, 2001), u jrid jara wkoll li l-haddiema tieghu jkunu mistharrga ghat-tip ta' xoghol li jkunu mqabbda jaghmlu."*

Il-fatti illi s-socjeta ntimata m'hijiex il-proprjetarja tal-bastiment li fuqu kien jahdem ir-rikorrent ma jfissirx illi s-socjeta ntimata hija ezenti minn dawn l-obbligi li ghandu min ihaddem. Dan ghaliex kienet is-socjeta ntimata illi ingaggat lir-rikorrenti, u filfatt kienet impjegatu proprju sabiex jahdem fuq dan il-bastiment. Galadarba is-socjeta intimata ghazlet illi thaddem persuna fuq dan il-bastiment, kellha obbligu lejh li tassigura illi l-post fejn kien ser ikun qed jahdem ma jkunx konducenti ghal xi forma ta' incident, u specjalment incidenti li jistghu facilment jigu evitati bhal dak mertu tal-kawza de quo. Dan specjalment ikkonsidrat illi fil-kuntratt ta' impjieg ma hemm l-ebda klawsola permezz ta' liema is-socjeta ntimata ezimiet ruhha jew illimitat ir-responsabbilita taghha versu r-rikorrent ghal incidenti li setghu isehhu abbord il-bastiment. Ghalhekk is-socjeta ntimata kellha l-obbligu li tassigura li l-post fejn

ghazlet illi tibghat lill-impjegat taghha biex jahdem ma kienx ta' perikolu ghalih. Fin-nuqqas ta' dan is-socjeta ntimata hija responsabbli versu r-rikorrent ghad-danni li setgha soffra b'kagun ta' dan l-incident, **u dan naturalment minghajr pregudizzju ghal kwalunkwe dritt ta' azzjoni li s-socjeta ntimata jista' jkollha kontra sid il-bastiment.**

Ikkonsidrat;

Fir-rigward tad-dizabilita permanenti intqal illi:

> *“”dak li jrid jigi stabbilit mhuwiex grad ta’ inkapacita` f’ sens purament mediku izda l-effett illi l-hsara personali ghandha fuq il-qligh tad-danneggjat” (“Butler –vs- Heard”). Kif spjegat fid-decizjoni “Vincenza Vella Dalmas –vs- John Ghigo et”, Appell Civili, 5 ta’ Frar 1980, “il-fatt li sa issa ghadha mpjegata bhal qabel ma ghandux inaqqas mid-dritt taghha ghal kumpens ghaliex il-menomazzjoni li ghandha ghad tfixkilha fl-impjieg taghha u ma tista’ qatt tkun au pair ma’ impjegati ohra fl-istess kategorija. Din il-menomazzjoni tincidi b’ mod rilevanti fuq il-patrimonju taghha.”*
>
> *Gie in fatti osservat illi “d-dizabilita` timplika nuqqas ta’ opportunitajiet ta’ xoghol alternattiv u dan in-nuqqas ta’ ghazla huwa ta’ zvantagg u wisq probabbli jikkaguna nuqqas ta’ opportunitajiet ta’ qligh ahjar f’ xoghol addattat ghal min ma ghandux dizabilita` fizika ...” (“George Gatt – vs- Francis E. Carbone nomine”. Appell, 7 ta’ Lulju 1998) .”*[3]

Il-konsiderazzjonijiet li trid taghmel il-Qorti huma limitati ghal:

> *“kwantifikazzjoni tad-danni attwalment sofferti mid-dannaggjat bhala rizultat dirett ta’ l-incident kif ukoll ghal dawk id-danni kollha konsegwenzjali li kien ser isofri bhala konsegwenza tad-*

[3]**Maria Debono vs Andrew Vaswani,** Prim'Awla tal-Qorti Civili deciza 3 ta' Ottubru 2003.

debilita` permanenti li necessarjament tincidi fost hwejjeg ohra fuq il-kapacita` lavorativa tieghu. Dan mhux biss attwalment fic-cirkostanzi tax-xoghol fejn kien jahdem lattur imma wkoll potenzjalment f'kull attivita` ohra lavorativa ghalih miftuha."[4]

Pero gie ritenut ukoll illi danni permanenti li jgibu bhala rizultat u konsegwenza motiv ta' misthija u telf ta' *joie de vivre* jincidu wkoll fuq l-aspettattivi tax-xoghol tal-persuna li ssofrihom, u li apparti l-konsiderazzjoni mil-lat jew grad ta' inkapacita` ghax-xoghol wiehed irid iqis ukoll il-kumpless tal-konsegwenzi delatarji li d-dannu jhalli fuq il-persuna skont cirkostanzi personali taghha.[5]

Ghalkemm l-esperti medici ma qabblux fuq il-percentagg ta' dizabilita, ilkoll qabblu illi kagun l-incident mertu ta' din il-kawza ir-rikorrent sofra danni permanenti. Il-Qorti tqis illi r-rapporti tal-esperti medici jikkoroboraw it-tezi tar-rikorrent illi d-danni sofferti minnu ghandhom impatt delatarji fuq il-kapacita lavorativa tieghu u fuq il-possibilita tieghu illi jibqa' jkollu hajja attiva, kif kellu qabel l-incident, minhabba illi b'kagun tal-incident soffert minnu huwa, *inter alia*, ma jistghax jaghmel hafna hin bil-wieqfa, ma jistghax jimxi jew jigri hafna, u ghandu problema kbira jimxi fuq l-imharbat, tant illi dan jikkawzalu inflammazzjoni temporanja.

L-incident soffert mir-rikorrent ghandu impatt kbir fuq il-kapacita lavorativa tieghu, specjalment fil-karriera maghzula minnu, u cioe dik ta' kok, li tirrikjedi illi huwa jdum hin twil bil-wieqfa u jaghmel certu manuvri, li issa ma jistghax. B'konsegwenza ta' dan l-incident l-esponenti tilef il-karriera maghzula minnu fl-eta ta' 27 sena, tant li fil-fatt ir-rikorrent qieghed jissa jiddependi fuq l-ghajnuna socjali.

Skont ir-rapport tal-espert mediku Mr. Charles Grixti M.D., F.R.C.S., jirrizulta illi ir-rikorrenti jimxi izappap fuq il-lemin u il-pexxun tal-lemin huwa izghar minn dak tax-xelluq b'centimetru u nofs. Jirrizulta wkoll li minkejja li l-ksur ghaqad, ir-rikorrenti jista' jkun suggett li jizviluppa artrite qabel iz-zmien fl-ghaksa tax-xellug u fis-

[4]**Carmelo Galea vs Albert Mizzi et noe,** Qorti tal-Appell Civili deciz 23 ta' April 2001.
[5]**Maria Debono vs Andrew Vaswani,** Prim'Awla tal-Qorti Civili deciza 3 ta' Ottubru 2003.

subtalar joint tal-lemin. Ikkunsidrat dan, l-espert medika stima d-dizabilita permanenti li qed isofri r-rikorrenti fl-ammont ta' **5%**.[6]

Mir-rapport tal-esperti medici Mr. Joe Borg MD Mchir FRCS, Mr. Jason Zammit MD., MChir., u Mr. Frederick Zammit Maempel MD, FRCS, jirrizulta illi r-rikorrenti jimxi izappap u li ghandu tnaqqis fis-sensitivita fir-rigel tal-lemin mill-livell tal-irkoppa sat-truf tas-swaba. Jirrizulta wkoll illi l-gharqub tal-lemin twessa u kien hemm *peroneal entrapment*. Il-muskoli tal-pexxun lemini kienu kemmxejn mixrubin. Jirrizulta wkoll illi skont X-Rays li ttiehdu fl-14 ta' Jannar 2008 hemm tibdil degenerattiv fis-*subtalar joint.* Irrizulta illi l-ksur tal-gharqub tal-lemin halla ebbusijja fl-ghaksa w s-subtalar joint li taffetwa lir-rikorrent meta jimxi fuq l-imharbat jew jigri. Barra minn hekk, bhala rizultat tat-trawma fuq ir-riglejn gietu komplikazzjoni msejjha "Complex Regional Pain Syndrome", li pero m'hijiex ta' livell qawwi. Ghalhekk huwa kienu tal-fehma illi d-dizabilita permanenti sofferta mir-rikorrent hija ta' **9%.**[7] In eskussjoni irrispondew illi ma jistghax jigi eskluz li fil-futur isir xi intervent kirugiku, pero il-kwalita ta' dawn l-interventi jkunu li jnaqqsu l-ugigh a skapitu tal-moviment.[8]

Inoltre, il-partijiet kienu qabbdu lil kirurgu Raymond Gatt sabiex jezamina lir-rikorrent qabel ma giet intavolata din il-kawza. Mir-rapport tieghu jirrizulta illi l-kirurgu kien ezamina lir-rikorrent ukoll billi ha X-Rays u ghamel MRI (Lumbar Spine). Minn dan l-MRI irrizulta ***"..a central disk prolapse (…) causing mild bilateral nerve root compression. (…) The left lateral foramen seems to be slightly narrowed."*** **Il-kirurgu irrileva fir-rapport tieghu *"It is not implausible that a fall that fractured both lower limbs could also have factured a lumbar disk, especially since there is no relevant medical history..."*** Rigward riglejn ir-rikorrenti, il-kirurgu irrileva illi r-rikorrenti juri sintomi u sinjali ta' "*chronic regional pain syndrome.*" A bazi ta' dan il-kirurgu stima illi d-dizabilita sofferta mir-rikorrenti hija ta' **13%**, maqsuma fi 10% minhabba d-danni sofferti fid-dahar u 3% minhabba d-danni sofferti fl-ghaksa u fis-*subtalar joints*.

---

[6]Fol 335-339.
[7]Fol 359 – 362.
[8]Fol 380.

Wara li studjat dawn ir-rapporti, il-Qorti taccetta l-istima tal-kirurgu Raymond Gatt fir-rigward tal-percentagg ta' 10% minhabba d-danni sofferti fid-dahar li dehru fuq l-MRI li ghamel il-kirurgu. L-istima f'dan ir-rigward ma jihdirx illi giet ikontradetta mis-socjeta ntimata, li anzi kienet hi illi ghazlet u insistiet illi r-rapport tal-kirurgu Gatt jigi prezentat bhala prova f'dawn il-proceduri. Jidher illi l-esperti l-ohra illi ezaminaw lir-rikorrenti ma ghamlux MRI bhal ma ghamel il-kirurgu Gatt u ghalhekk ma kienux f'posizzjoni li jirrelataw fuq id-danni sofferti mir-rikorrenti f'dahru.

Fir-rigward tad-danni sofferti fl-ghaksa u *subtalar joint* tar-rikorrenti, illi Qorti tqis illi l-aktar rapport li jikkonvinci l-Qorti rigward l-istat ta' fatt tad-dizabilita sofferta mir-rikorrenti f'riglejh huwa dak tal-periti perizjuri, fl-ammont ta' 9%. Dawn l-esperti ghamlu ezami akkurat tal-anatomija u fizjologija tal-ghaksa u *subtalar joints* tar-rikorrenti. Il-Qorti hadet partikolarment in konsiderazzjoni wkoll dak li xehdu l-periti medici in eskussjoni fir-rigward tal-fatt illi ma jistghux jigu eskluzi interventi kirurgici futuri, izda illi dawn l-interventi jnaqqsu l-ugigh a skapitu tal-moviment, u li ghalhekk ir-rikorrenti ser ikun f'posizzjoni li jkollu jaghzel jekk jibqax jghix b'ugigh sostanzjali kroniku, jew jekk jissagrifikax il-moviment biex inaqqas l-ugigh. Il-Qorti hadet ukoll il-konsiderazzjoni l-opinjoni tal-esperti illi d-danni ikkawzati mill-incidenti in kwistjoni ser iwassalu lir-rikorrent biex jibda jsofri minn artrite qabel iz-zmien fl-ghaksa tax-xellug u fis-*subtalar joint* tal-lemin.

Il-Qorti ma tikkondividix mal-opinjoni tar-rikorrenti li ssottometta fin-nota ta sottomissjonijiet tieghu illi l-percentagg ta' dizabilita permanenti ghandu wkoll jinkludi d-dizabilita kkawzata minn depressjoni. Dan ghaliex ir-rikorrent ma gab l-ebda prova f'dawn ir-rigward, u lanqas ma talab li jigi appuntat espert psikjatriku sabiex jezamina lir-rikorrent. Ghalhekk fin-nuqqas ta' prova konkreti rigward l-ezistenza u l-estent ta' dizabilita permanenti ikkawzata mid-depressjoni il-Qorti hija prekluza milli tikkonsidra d-depressjoni fil-kalkolu ta' dizabilita permanenti sofferta mir-rikorrent.

Ghalhekk il-percentagg komplessiv tad-dizabilita permanenti sofferta mir-rikorrenti huwa ta' 19%.

Komputazzjoni tad-danni

Jirrizulta pruvat illi fiz-zmien tal-incident ir-rikorrent kellu paga ta' Lm650 fix-xahar u cioe Lm7,800, ekwivalenti ghal €18,139.53, fis-sena.

Multiplier:

Il-multiplier, hekk kif stabbilit fil-gurisprudenza nostrana, huwa fattur diskrezzjonali. Fil-fatt il-multiplier li jigi adoperat mill-Qrati jvarja, hekk kif gie ritenut fil-kawza fl-ismijet George Spiteri vs Raymond Fava (Citazz. Nru. 484/2008LFS): "kien ta' 5 snin fil-kaz ta' persuna ta' 53 sena Mizzi vs Azzopardi PA 16-Dic-2004, ta' 15 fil-kaz ta' persuna ta' 22 sena Butler vs Heard App Civ Sup 22-Dec-1967, 15-il sena fuq persuna ta' 24 Gauci vs Xuereb PA 29-Ott-1970, ta' 18 fuq persuna ta' 28 sena Camilleri vs Polidano PA 1-Ott-1982, ta' 18 fil-kaz ta' persuna ta' 42 Bonnici vs Gauci PA 15-Sett-1999, ta' 20 fil-kaz ta' persuna ta' 34 sena Bugeja vs Agius App Civ Sup 26-Lul-1991, ta' 20 fil-kaz ta' persuna ta' 33 sena Dalmas vs Ghigo App Civ Sup 5-Frar-1980, ta' 25 fil-kaz ta' persuna ta' 30 sena Caruana vs Camilleri App Civ Sup 27-Feb-2004, ta' 26 fil-kaz ta' persuna ta' 35 sena Seisun vs Brincat PA 29-Ott-1998, ta' 30 fil-kaz ta' persuna ta' 17 Turner vs Agius App Civ Sup 28-Nov- 2003, ta' 30 fil-kaz ta' persuna ta' 26 Grima vs Penza PA 30-Gun-2004, ta' 30 fil-kaz ta' persuna ta' 23 sena Zammit vs Zahra PA 20- Jan-2005, ta' 35 fil-kaz ta' persuna ta' 18 sena Sammut vs Zammit App Civ Sup 3-Dic-2004, ta' 36 fil-kaz ta' persuna ta' 20 sena Mizzi vs Azzopardi PA 16-Dic-2004."

Illi ghalhekk fid-dawl tal-gurisprudenza ccitata, l-Onorabbli Qorti, fil-kawza fl-ismijiet precitati ta' George Spiteri vs Raymond Fava, uzat is-segwenti chart:

Eta tal-vittma	**Multiplier Massimu**
0 - 15	35
16 - 20	33
21 - 25	30
26 - 30	**27**
31 - 35	22
63 - 40	18
41 - 45	14
46 - 50	11
51 - 55	8

56	6

Il-Qorti ma jidhirilx li ghandha tiddipartixxi mill-principji delineati fis-sentenza Spiteri vs Fava hawn fuq citati, u ghalhekk tqis illi fil-kawza odjerna il-multiplier ta' 27 ghandu jigi adoperat. Pero, minhabba illi r-rikorrent baqa' jithallas il-paga normali tieghu ghal sentejn wara l-incident, il-Qorti tqis illi ghandu jkun hemm riduzzjoni fil-multipliet ta' sentejn, biex b'hekk il-multipliet applikabbli fil-kawza de quo minhabba c-cirkostanza tal-kaz ghandu jkun ta' 25.

Tnaqqis tal-lump sum payment:

Is-segwenti kawzi ccitati fil-kawza Joseph Muscat vs Ludvic Camilleri, jiggwidaw il-Qorti sabiex tasal ghal konkluzjoni dwar is-somma li ghandha titnaqqas bhala lump sum: Fil-kawza Caruana vs Camilleri PA 5 ta’ Ottubru 1993 il-Qorti hasset li minn dan ghandu jonqos xi 2% ghal kull sena ta’ dewmien. Gie wkoll propost li m’ghandux awtomatikament jitnaqqas skond kemm iddum il-kawza: “jekk id-danneggant ma jkollux htija fid-dewmien tal-kawza, m’ghandux ikun hemm tnaqqis fil-lump sum deduction” – Agius vs Fenech 29 ta’ Ottubru, 2003. ” Fil-kawza Mizzi vs Azzopardi PA 16-Dic-2004 is-somma giet ridotta bi 18% ghax kienu ghaddew tliet snin, waqt li fil-kawzi Spiteri vs Zammit Tabona App Civ Sup 16-Mar-1999 u Caruana A vs Camilleri Q App Civ Sup 27-Frar-2004, minhabba li ghaddew 8 snin tnaqqas b’10%. 10% gie mnaqqas ukoll fil-kawza Galea vs Piscopo PA 3-Ott- 2003, 5% f’Scicluna vs Meilaq PA 16-Lul-2001 u 0% fil-kawzi Turner vs Agius App Civ Sup 28-Nov-2003, Bonnici vs Gauci PA 15-Sett-1999 meta ghaddew 15-il sena, f’Zammit vs Zahra PA 20- Jan-2005 meta ghaddew 17-il sena, u Schembri vs Caruana Kum 20-Apr-1990 meta ghaddew 19-il sena.

Mill-atti tal-kawza jirrizulta li l-incident mertu ta' dawn il-proceduri sehh fl-2005, il-kawza giet intavolata fl-2007, u r-rapport tal-perit legali gie prezentat fl-2013. Mill-atti ma jirrizultax illi d-dewmien tal-kawza huwa attriwibli lis-socjeta ntimata. Lanqas huwa ghal kollox pero attribwibli lir-rikorrent, li minkejja li naqas milli jipproduci provi f'xi seduti ma jistghax jinzamm responsabbli in generali ghal fatt illi din il-kawza damet ghaddeja kwazi ghaxar snin. Il-Qorti tqis ghalhekk illi tnaqqis ta' 5% ikun ekwu fic-cirkostanzi prezenti.

Ghalhekk id-danni sofferti mir-rikorrenti huma fl-ammont ta':

€18,139.53 x 19% x 25 – 5% = **€81,854.61**

Ghal dawn il-mottivi, l-Qorti filwaqt li tilqa l-ewwel eccezzjoni F.E. Sullivan & Co. Ltd, l-ewwel eccezzjoni ta' Multisure B.V. u kif ukoll l-ewwel u t-tieni eccezzjoni ta' socjetajiet Van Oord NV, Van Oord Werkendam bv u Van Oord ACZ u tiddikjara illi l-istess socjetajiet mhumiex il-legittimi kuntraditturi tar-rikorrent u ghaldaqstant tilliberahom mill-osservanza tal-gudizzju, tichad l-eccezzjonijiet kollha tas-socjeta Mediterranean Trading Shipping Company Limited, tilqa' t-talbiet kollha tar-rikorrenti fir-rigward tal-istess socjeta Mediterranean Trading Shipping Company Limited, tiddikjara lis-socjeta Mediterranean Trading Shipping Company Limited responsabbli ghad-danni sofferti mir-rikorrenti, tillikwida d-danni sofferti fl-ammont ta' **€81,854.61** u tordna lis-socjeta Mediterranean Trading Shipping Company Limited sabiex thallas lir-rikorrent is-somma ta' **€81,854.61 bl-imghax mid-data ta' din is-sentenza sad-data tal-pagament effettiv.**

Bl-ispejjez kontra s-socjeta Mediterranean Trading Shipping Company Limited, b'dan illi l-ispejjez tas-socjetajiet F.E. Sullivan & Co Ltd, Van Oord NV, Van Oord Werkendam bv u Van Oord ACZ u Multisure B.V. ghandhom ikunu a karigu tar-rikorrent.

Moqrija.

Mhallef Jacqueline Padovani Grima LL.D. LL.M. (IMLI)

Lorraine Dalli

Deputat Registratur

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. MHALLEF
JACQUELINE PADOVANI GRIMA LL.D. LL.M. (IMLI)

Seduta ta' Nhar il-Hamis 14 t'April 2016

Kawza Numru : 17

Rikors Numru : 916/2007 JPG

Ian Dimech (ID 25278(M))

VS

Mediterranean Trading Shipping Company Limited (C365), Francis E. Sullivan & Company Limited, Is-socjetajiet Olandizi Van Oord NV Van Oord Werkendam bv u Van Oord ACZ, ilkoll ta' PO Box 8574, 3009 AM Rotterdam, The Netherlands il-kumpannija assikuratrici Multisure BV ta' Tosca 18 2926 PK Krimpen a/d IJssel

Il-Qorti :

Rat ir-rikors tal-attur Ian Dimech, tat-30 ta' Awwissu 2007 li jaqra hekk :

1. *"Illi r-rikorrenti kien gie impjegat mill-kumpanniji Maltin Mediterranean Trading Shipping Company Limited (C365), u Francis E. Sullivan & Company Limited, bhala "cook, general maintenance, cleaning and watch*

duty" fuq il-vapur HAM350 u dan skond kuntratt ta' impjieg kopja ta' liema hi hawn annessa u mmarkata Dokument ID1.

2. *Illi l-vapur in kwistjoni jappartjeni lill-kumpanniji Olandizi Van Oord;*

3. *Illi fit-2 ta' Settembru 2005, waqt li l-vapur HAM350 kien jinsab fil-port ta' Marsa el Brega, fil-Libya, l-esponent kien involut f'incident fuq ix-xoghol li kkawzalu disabilita permanenti ta' ghoxrin fil-mija (20%) [ara ir-rapport tal-Kaptan document ID2]*

4. *Illi dan l-incident sehh ghaliex il-Kaptan tal-Vapur kien qieghed jgieghel lir-rikorrenti jaghmel xoghlijiet li kien jirrikjedi tahrig li bhala fatt qatt ma nghata lir-rikorrent u ghal liema xoghol ghalhekk r-rikorrent ma kienx ikkwalifikat.*

5. *Illi inoltre l-incident gara ukoll ghaliex ma kienx hemm mizuri basici sabiex jassikuraw li l-impjegat ma jsoffriex griehi. Kien filfatt rikjest li l-impjegat jaqbez minn fuq il-vapur ghal fuq il-moll ghaliex in-nies ta' fuq il-moll ma kienux qed jiehdu il-hbula. Gara li meta l-impjegat qabez minn fuq il-vapur kif ordnat mill-kaptan, nizel hazin u kiser saqajh it-tnejn b'mod li sofra dannu permanenti kif certifikat mill-kirurgu Massimo Abela [document ID3].*

6. *Illi ghalhekk l-intimati jew min minnhom huma responsabbli ghall-hsarat sofferti mir-rikorrenti billi naqsu mid-dmir taghhom li jipprovdu "a safe working environment" u billi ma hadux hsieb jaghtu lill-impjegati it-tahrig mehtieg.*

7. *Illi kagun ta' dan l-incident ir-rikorrenti soffra danni li jinkludu telf ta' qliegh u dan kif ser jigi ppruvat waqt is-smigh tal-kawza.*

8. *Illi interpellati sabiex jersqu ghall-likwidazzjoni u hlas ta' danni l-intimati baqghu inadempjenti.*

9. *Illi ghalhekk kellha ssir din il-kawza;*

10. *Jghidu ghalhekk il-konvenuti ghaliex din il-Qorti ma ghandhiex tiddeciedi din il-kawza billi:*

    10.1 *Tiddikjara li l-intimati jew min minnhom huma responsabbli ghall l-incident premess f'dan ir-rikors u li fit-2 ta' Settembru 2005 u dan peress li naqsu mid-dmir taghhom li jipprovdu "a safe working environment" u billi ma hadux hsieb jaghtu lill-impjegat it-tahrig mehtieg.*

    10.2 *Tillikwida d-danni sofferti mir-rikorrent konsistenti f'"damnum emergens" u f'"lucrum cessans"*

    10.3 *Tikkundanna lill-intimati jew min minnhom ihallsu d-danni kollha hekk likwidati;*

    10.4 *B'riserva ta' kull azzjoni ulterjuri spettanti lir-rikorrenti u bl-ispejjez inkluzi dawk ta' l-ittri bonarji u tal-ittra ufficjali u tal-konsulti li saru in konnessjoni mal-kaz.*

Rat illi r-rikors promotur, d-digriet u l-avviz tas-smiegh gew debitament notifikati skond il-ligi;

Rat ir-risposta guramentata ta' Peter Paul E Sullivan bhala direttur ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta' konvenuta Mediterranean Trading Shipping Company Limited tal-11 ta' Ottubru 2007 (a fol.43 et seq) li taqra hekk:

1. *"Illi ai termini tal-kuntratt tas-servizz in kwistjoni (Dokument MTS1), ir-rikorrenti kien gie ingaggat bhala kok u sabiex jirrendi servizzi ohra kif indikat fl-istess kuntratt li pero ma kienux jinkludu attivitajiet bhal dak illi taw lok ghall-allegat incident meritu tal-kawza odjerna u ghall-allegati danni mitluba mir-rikorrenti fl-istess kawza u ghalhekk meta korra r-rikorrenti kif minnu stess allegat huwa ma kienx qieghed jagixxi fil-kuntest tal-kuntratt tal-impjieg tieghu.*

2. *Minghajr pregudizzju ghal fuq premess, f'kull kaz is-socjeta' intimata ma tat l-ebda ordinijiet lir-rikorrenti sabiex jagixxi bil-mod kif agixxa u li wassal ghall-allegat incident u danni.*

3. *Minghajr pregudizzju ghal fuq premess, jekk ir-rikorrenti kien imgieghel u/jew ordnat u'jew rikjest sabiex jagixxi kif agixxa mill-Kaptan tal-Vapur, certament illi s-socjeta' intimata ma ghandhiex tirrispondi ghal xi konsegwenzi inkluzi danni illi seta' sofra ir-rikorrent bhala konsegwenza ta' dan l-agir fit-tali cirkostanzi.*

4. *Illi minghajr pregudizzju ghal fuq premess, ma kienx l-obbligu tas-socjeta' intimata li tharreg lir-rikorrenti sabiex jaghmel xogholijiet illi jmorru oltre d-dmirijiet illi ghalihom kien gie ngaggat l-istess rikorrent mis-socjeta' intimata; kif lanqas ma kien l-obbligu tas-socjeta' intimata illi tipprovdi xi mizuri sabiex tassikura illi r-rikorrenti ma jsoffriex griehi fit-twettieq ta' l-istess xogholijiet illi jmorru oltre d-dmirijiet li ghalihom kien gie ngaggat.*

5. *Illi f'kull kaz u minghajr pregudizzju ghal fuq premess, ir-rikorrenti jrid jipprova illi huwa tabilhaqq sofra dizabilita' permanenti ta' ghoxrin fil-mija (20%) kif minnu allegat. F'dan il-kuntest l-intimata socjeta' taghmel referenza ghac-certifikat mediku mahrug mit-Tabib Dr. Alec Sultana mill-Isptar San Luqa fir-rigward tar-rikorrent tal-24 ta' Marzu 2006 (Dok. MTS2) fejn kien gie iccertifikat illi l-ksur kien fieq sew u illi r-rikorrenti kien fi stat li jirritorna ghax xoghol.*

6. *Illi f'kull kaz u minghajr pregudizzju ghal fuq premess, l-intimata socjeta' tipprotesta ruha ghall-ispejjez billi r-rikorrenti ma esawrixxiex in-negozjati mas-sidien tal-vapur bil-ghan illi possibiliment jintlahaq ftehim bonarju u minflok ghazel it-triq tal-konfrontazzjoni.*

7. *Salv eccezzjonijiet ohra."*

Rat ir-risposta guramentata ta' Peter Paul E Sullivan bhala direttur ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta' konvenuta Francis E. Sullivan & Company Limited tas-6 ta' Frar 2008, li taqra hekk (a fol. 63):

"Illi t-talbiet tar-rikorrenti huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda minn dina l-Onorabbli Qorti stante:

1. *Illi meta avverra ruhu l-incident, is-socjeta' eccipjenti ma kienetx il-principal tal-attur u ghalhekk ma hemmx relazzjoni guridika bejn l-attur u is-socjeta' eccipjenti.*

2. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri"*

Rat ir-risposta guramentata tal-Avukat Matthew Brincat bhala mandatarju specjali f'isem u ghan-nom tas-socjeta' konvenuta Van Oord NV, tal-25 ta' April 2008 (a fol. 67 et seq.) li taqra hekk:

"Illi t-talbiet ta' l-attur huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-attur ghas-segwenti ragunijiet:-

1. *Illi l-esponent noe mhuwiex il-legittimu kontradittur stante li la huwa s-sid u lanqas ma kien jopera l-bastiment HAM350 li mieghu hu marbut il-mertu tal-kaz odjern;*

2. *Illi minghajr pregudizzju ghas-sueccepit, l-esponent noe mhuwiex responsabbli fil-konfront ta' l-attur billi ma hemm l-ebda relazzjoni guridika bejnu u l-attur. Dan ta' l-ahhar ma kienx impjegat mas-socjeta' esponenti meta sehh l-incident.*

3. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, is-socjeta' esponenti ma kenitx negligenti fil-konfront tal-attur, u l-incident sehh unikament minhabba tort jew negligenza ta' l-attur jew minhabba forza magguri mhux fil-kontroll tas-socjeta' esponenti, u ghalhekk l-esponent nomine ma jistax jinzamm responsabbli versu l-attur.*

4. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-incident sehh unikament minhabba kontributorjeta minn naha ta' l-attur u b'hekk l-esponent nomine mhux responsabbli in toto mid-danni reklamati mill-attur;*

5. *Illi, inoltre, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, mhuwiex minnu li l-attur sofra d-dizabilita' permanenti allegata;*

6. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-attur ma ghamilx dak li kien mistenni minnu sabiex jigu evitati dawn il-proceduri jew ghall-anqas jigu mitigati d-danni minnu reklamati billi irrifjuta li jigi ezaminat mill-ispecjalisti medici, kif rikjest minghajr pregudizzju;*

7. *Illi, subordinarjament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, id-danni ghandhom jigu limitati skond il-ligi.*

8. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri ohra permessi mil-ligi;"*

Rat ir-risposta guramentata tal-Avukat Matthew Brincat bhala mandatarju specjali f'isem u ghan-nom tas-socjeta' konvenuta Van Oord Nederland BV ezercjenti l-kummerc bhala Van Oord Wekendam tal-25 ta' April 2008 (a fol. 87 et seq.) li taqra hekk:

"Illi t-talbiet ta' l-attur huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-attur ghas-segwenti ragunijiet:-

1. *Illi l-esponent noe mhuwiex il-legittimu kontradittur stante li la huwa s-sid u lanqas ma kien jopera l-bastiment HAM350 li mieghu hu marbut il-mertu tal-kaz odjern;*

2. *Illi minghajr pregudizzju ghas-sueccepit, l-esponent noe mhuwiex responsabbli fil-konfront ta' l-attur billi ma hemm l-ebda relazzjoni guridika bejnu u l-attur. Dan ta' l-ahhar ma kienx impjegat mas-socjeta' esponenti meta sehh l-incident.*

3. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, is-socjeta' esponenti ma kenitx negligenti fil-konfront tal-attur, u l-incident sehh unikament minhabba tort jew negligenza ta' l-attur jew minhabba forza magguri mhux fil-kontroll tas-socjeta' esponenti, u ghalhekk l-esponent nomine ma jistax jinzamm responsabbli versu l-attur.*

4. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-incident sehh unikament minhabba kontributorjeta minn naha ta' l-attur u b'hekk l-esponent nomine mhux responsabbli in toto mid-danni reklamati mill-attur;*

5. *Illi, inoltre, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, mhuwiex minnu li l-attur sofra d-dizabilita' permanenti allegata;*

6. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-attur ma ghamilx dak li kien mistenni minnu sabiex jigu evitati dawn il-proceduri jew ghall-anqas jigu mitigati d-danni minnu reklamati billi irrifjuta li jigi ezaminat mill-ispecjalisti medici, kif rikjest minghajr pregudizzju;*

7. *Illi, subordinarjament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, id-danni ghandhom jigu limitati skond il-ligi.*

8. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri ohra permessi mil-ligi;*

Rat ir-risposta guramentata tal-Avukat Matthew Brincat bhala mandatarju specjali f'isem u ghan-nom tas-socjeta' konvenuta Multisure BV tal-25 ta' April 2008 (a fol. 104 et seq.) li taqra hekk:

"Illi t-talbiet ta' l-attur huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-attur ghas-segwenti ragunijiet:-

1. *Illi ma hemm l-ebda relazzjoni guridika bejn l-esponent noe u l-attur u s-socjeta' esponenti lanqas ma hija surrogata fid-drittijiet tas-socjetajiet Olandizi konvenuti l-ohra u ghaldaqstant l-esponenti noe mhuwiex l-legittimu kontradittur fil-kaz odjern.*

2. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, is-socjeta' esponenti ma kenitx negligenti fil-konfront tal-attur, u l-incident sehh unikament minhabba tort jew negligenza ta' l-attur jew minhabba forza magguri mhux fil-kontroll tas-socjeta' esponenti, u ghalhekk l-esponent nomine ma jistax jinzamm responsabbli versu l-attur.*

3. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-incident sehh unikament minhabba kontributorjeta minn naha ta' l-attur u b'hekk l-esponent nomine mhux responsabbli in toto mid-danni reklamati mill-attur;*

4. *Illi, inoltre, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, mhuwiex minnu li l-attur sofra d-dizabilita' permanenti allegata;*

5. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-attur ma ghamilx dak li kien mistenni minnu sabiex jigu evitati dawn il-proceduri jew ghall-anqas jigu mitigati d-danni minnu reklamati billi irrifjuta li jigi ezaminat mill-ispecjalisti medici, kif rikjest minghajr pregudizzju;*

6. *Illi, subordinarjament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, id-danni ghandhom jigu limitati skond il-ligi.*

7. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri ohra permessi il-Ligi;"*

Rat ir-risposta guramentata tal-Avukat Matthew Brincat bhala mandatarju specjali f'isem u ghan-nom tas-socjeta' konvenuta Van Oord Waterbouw BV ezercjenti l-kummerc bhala Van Oord ACZ BV tal-25 ta' April 2008 (a fol. 108 et seq.) li taqra hekk:

"Illi t-talbiet ta' l-attur huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-attur ghas-segwenti ragunijiet:-

1. *"Illi l-esponent noe mhuwiex il-legittimu kontradittur stante li la huwa s-sid u lanqas ma kien jopera l-bastiment HAM350 li mieghu hu marbut il-mertu tal-kaz odjern;*

2. *Illi minghajr pregudizzju ghas-sueccepit, l-esponent noe mhuwiex responsabbli fil-konfront ta' l-attur billi ma hemm l-ebda relazzjoni guridika bejnu u l-attur. Dan ta' l-ahhar ma kienx impjegat mas-socjeta' esponenti meta sehh l-incident.*

3. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, is-socjeta' esponenti ma kenitx negligenti fil-konfront tal-attur, u l-incident sehh unikament minhabba tort jew negligenza ta' l-attur jew minhabba forza magguri mhux fil-kontroll tas-socjeta' esponenti, u ghalhekk l-esponent nomine ma jistax jinzamm responsabbli versu l-attur.*

4. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-incident sehh unikament minhabba kontributorjeta minn naha ta' l-attur u b'hekk l-esponent nomine mhux responsabbli in toto mid-danni reklamati mill-attur;*

5. *Illi, inoltre, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, mhuwiex minnu li l-attur sofra d-dizabilita' permanenti allegata;*

6. *Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-attur ma ghamilx dak li kien mistenni minnu sabiex jigu evitati dawn il-proceduri jew ghall-anqas jigu mitigati d-danni minnu reklamati billi irrifjuta li jigi ezaminat mill-ispecjalisti medici, kif rikjest minghajr pregudizzju;*

7. *Illi, subordinarjament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, id-danni ghandhom jigu limitati skond il-ligi.*

8. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri ohra permessi mil-ligi;"*

Rat id-digriet ta' din l-Qorti kif diversament preseduta tal-20 ta' Mejju 2008, li permezz tieghu gie nominat bhala Perit Legali Dr. Marco Ciliberti(a fol. 121);

Rat id-digriet ta' din l-Qorti kif diversament preseduta tal-20 ta' Mejju 2008, li permezz tieghu gie nominat bhala Perit Mediku Mr. Charles Grixti (a fol. 121);

Rat ir-rapport mediku maghmul mill-Perit Mediku Mr. Charles Grixti prezentat fl-4 ta' Marzu 2011 u mahluf fl-10 ta' Mejju 2011 (a fol. 335 et seq);

Rat id-digriet ta' din l-Qorti kif diversament preseduta tat-12 t'Ottubru 2011, li permezz tieghu gew nominati bhala Periti Perizjuri Dr. Fredrick Zammit Maempel, Dr. Joseph Borg u Dr. Jason Zammit (a fol. 340);

Rat ir-rapport mediku maghmul mill-Periti Perizjuri Dr. Fredrick Zammit Maempel, Dr. Joseph Borg u Dr. Jason Zammit prezentat fis-17 ta' Jannar 2012 (a fol. 359 et seq);

Rat in-nota tal-Avukat Dr. Matthew Brincat nomine tat-28 ta' Frar 2013, li permezz taghha prezenta il-mistoqsijiet in eskussjoni lil Periti Perizjuri (a fol. 364 et seq.);

Rat in-nota tal-attur Ian Dimech tal-24 ta' Mejju 2013, li permezz taghha ressaq id-domandi in eskussjoni lil Periti Perizjuri (a fol. 376 et seq.);

Rat ir-risposti tal-Periti Addizzjonali ghad-domandi in eskussjoni (a fol. 380 et seq.);

Rat ir-risposti tal-Periti Addizzjonali ghad-domandi in eskussjoni (a fol. 390 et seq.);

Rat ir-rapport tal-Perit Legali Dr. Marco Ciliberti prezentat fit-2 t'Ottubru 2013 u mahluf fis-27 ta' Frar 2014 (a fol. 396 et seq.);

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ta' Ian Dimech tat-18 ta' Frar 2015 (a fol. 505 et seq.);

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tas-socjeta' Mediterranean Trading Shipping Co. Limited tal-11 ta' Gunju 2015 (a fol. 518 et seq.);

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ta' Van Oord NV, Van Oord Waterbouw BV, ezercenti l-kummerc bhala Van Oord ACZ BV, Van Oord Nederland BV, ezercenti l-kummerc bhala Van Oord Werkendam BV u Multishore BV tal-4 ta' Dicembru 2015 (a fol. 530 et seq.);

Rat id-dokumenti ezebiti u l-atti kollha tal-kaz;

Semghet it-trattazzjoni tal-partijiet;

Ikkonsidrat:

Il-Perit Legali Dr. Marco Ciliberti kien tal-fehma illi l-fattispeci ta' din il-kawza kienu pjusttost semplici, u fil-maggior parti taghhom inkontestati. Fil-fatt jirrizulta illi permezz ta' kuntratt tal-14 ta' Dicembru 2004, is-socjeta' konvenuta Francis E. Sullivan & Company Limited ingaggat bhala impjegat taghha lill-attur Ian Dimech li gie impjegat sabiex jaqdi d-dmirijiet ta' *"cook, general maintenance, cleaning and watch duty"* fuq il-bastiment li jgib l-isem HAM350[1]. Illi permezz ta' kuntratt iehor tal-14 ta' Mejju 2005, l-attur gie impjegat fuq l-istess termini u kundizzjoni sabiex jippresta l-istess servizzi fuq l-istess bastiment, bid-differenza illi l-kuntratt sar mas-socjeta' Mediterranean Trading Shipping Co. Ltd. Illi gara illi fil-jum tat-2 ta' Settembru 2005 ghal-habta tas-7.30 tal-filghodu [u cioe fiz-zmien meta kien fis-sehh il-kuntratt ta' impjieg li jgib id-data tal-14 ta' Mejju 2005], u meta kien jenhtieg illi l-bastiment HAM350 jitrakka mall-moll fil-port ta' Marsa el Brega, fil-Libya, l-attur, li kien mitlub mill-Kaptan tal-bastiment sabiex jinzel l-art bil-ghan li jassisti fl-immaniggjar tal-irmigg, garrab incident li kawza tieghu huwa gie certifikat li qieghed ibati minn debilita' ta' natura permanenti.

Filwaqt li l-attur jghid li ghal dan l-incident huma responsabbli l-konvenuti jew min minnhom, u dan peress illi huwa aderixxa ruhu ma ordni moghtija lilu mill-Kaptan tal-bastiment, il-konvenuti jichdu r-responsabilita' ghal dan l-akkadut.

---

[1]fol. 23 et seq.

Illi s-socjeta' **Mediterranenan Trading Shipping Co. Ltd.** tibda billi tiskolpa ruhha ghal dan l-akkadut billi ttenni illi fil-mument tal-incident l-attur Ian Dimech ma kienx qieghed jaghmel xoghol li huwa kien ingaggat biex jaghmel, u li fi kwalunkwe kaz ma kienetx hi li tat xi ordni lill-attur li wassal ghall-incident u ghad-debilita' permanenti li huwa jsofri minnha.

Illi l-provi prodotti ma jhallux dubju illi fuq il-vapur ma kien hemm ebda rapprezentant ta' Mediterranean Trading Shipping Co. Limited li setgha ta' xi ordni lil Ian Dimech, kif jirrizulta wkoll b'mod inekwivoku illi l-assistenza li kien qieghed jaghti Ian Dimech ma kienetx fil kompitu tieghu li jwettaq. Il-Perit Legali kien tal-fehma li Mediterranean Trading Shipping Co. Limited tista' tinzamm responsabbli ghall-akkadut a bazi ta' kontributorjeta' stante li ma ngiebet ebda prova u ma saret l-ebda allegazzjoni illi Mediterranean Trading Shipping Co. Limited naqset minn xi obbligu taghha meta hija rrendiet servizz permezz tal-impjegat taghha lill-bastiment HAM350. Ic-cirkostanzi kienu jkunu differenti li kieku, ghal grazzja ta' l-argument, l-attur gab prova dwar nuqqasijiet fuq il-bastiment li s-socjeta' attrici Mediterranean Trading Shipping Co. Ltd. kienet taf bihom u li minkejja dana kollu hija ma haditx il-prekawzzjonijiet mehtiega sabiex hija tipprotegi lill-impjegat taghha. Effettivament, it-talbiet attrici huma bbazati fuq l-allegazzjoni illi l-konvenuti naqqsu milli jipprovdu *"a safe working environment"* u tahrig adegwat lill-intimat u wkoll illi ma kienx hemm mizuri basici sabiex jassikuraw illi l-impjegat ma jsoffriex griehi.

Il-Perit Legali sostna li, l-ebda prova ma ngiebet in sostenn ta' dawn l-allegazzjonijiet. Ghal kuntrarju jirrizulta illi minkejja basiku, l-attur kien inghata xi tahrig qabel gie impjegat ghall-ewwel darba fuq il-bastiment. Lanqas ma jirrizulta illi l-konvenuti jew minn minnhom naqqsu milli jipprovdu *"a safe working environment"*, u dan ghandhu jinqara' fil-kuntest illi ma l-iskadenza ta' l-ewwel kuntratt l-attur dahal ghat-tieni kuntratt sabiex jippresta servizzi fuq l-istess bastiment. Filwaqt li huwa minnu illi l-attur sofra debilita' permanenti, kif jistqarr l-attur stess kienet l-ewwel darba li huwa ntalab jinzel minn fuq il-bastiment ghal fuq il-moll. Il-provi f'dan ir-rigward mbaghad huma kontestati, ghaliex fil-waqt li l-attur jghid li huwa segwa ordni tal-Kaptan kif kien tenut jaghmel ai termini tal-klawzola 12 tal-kuntratt ta' impjieg tieghu, l-Kaptan, minkejja li ma jikkontestax il-fatt illi talab lill-attur jinzel l-art sabiex jassisti bl-irmigg, jtenni illi l-attur zbarka minn post li ma kellux jizbarka minnu. Dan il-fatt

huwa kontestat mill-attur. Il-Perit Legali qies illi gialadarba l-ewwel eccezzjonijiet tas-socjeta' Mediterranean Trading Shipping Co. Ltd. ghar-ragunijiet moghtija ghandhom jigu milqugha, ma huwiex ta' utilita' illi dawn il-provi jigu evalwati f'aktar profondita.

Il-Perit Legali sostna wkoll illi kien minnu illi s-socjeta' **F.E. Sullivan & Co. Ltd.** ma kienetx il-principal tal-attur meta avverra ruhu l-incident, u ghalhekk ghandu mis-sewwa dak li tecepixxi din is-socjeta' fis-sens illi hija ma ghandha l-ebda relazzjoni guridika ma' l-attur. Ir-raguni ghaliex il-kuntratt tal-14 ta' Mejju 2005 sar ma Mediterranean Trading Shipping Co. Ltd. u mhux ma' F.E. Sullivan & Co. Ltd. bhal dak tal-14 ta' Dicembru 2004 ma jirrizultax mill-atti ta' dawn il-proceduri, pero jirrizulta car illi fit- 2 ta' Settembru 2005, l-attur kien imjegat ta' Mediterranean Trading Shipping Co. Ltd. u mhux ta' F.E. Sullivan & Co. Ltd li allura tharrket inutilment.

Illi **s-socjeta' Multisure BV** jirrizulta li hija merament *broker* ghall-bzonnijiet ta' l-assikurazzjoni ta' Van Oord, u dan kif xehed Johnny Vervoot fil-kapacita' tieghu ta' direttur ta' Multisure B.V. Din ix-xhieda ma giet bl-ebda mod kontestata. Illi ghalhekk ghandha ragun din l-istess socjeta' tecepixxi illi mhijiex legitimmu kuntradittur ta' l-attur.

Is-socjetajiet **Van Oord NV, Van Oord Nederland BV u Van Oord Waterbouw BV**, iressqu diversi eccezzjonijiet. Fosthom jecepixxu illi l-ebda wahda mis-socjetajiet ma hija s-sid tal-bastiment HAM350 kif lanqas ma joperaw il-bastiment in kwistjoni. Illi minkejja illi din l-eccezzjoni kellha tkun sorpendenti u allarmanti ghall-attur, l-attur naqas milli jissostanzja l-allegazzjonijiet tieghu dwar il-propjeta' tal-bastiment.

Ili minkejja li l-attur ghazel li jharrek lil dawn it-tlett socjetajiet esteri, ma nghatat l-ebda raguni jew spjegazzjoni x'kienet il-funzjoni, ir-rwol jew ir-responsabilita' allegata ta' kull wahda minn dawn is-socjetajiet sabiex min irid jiggudika jifhem tajjeb ir-ragunijiet ghall-involviment taghhom bhala parti f'dawn il-proceduri. Madankollu, anke jekk kif ser jigi indikat l-ebda wahda minn dawn is-socjetajiet ma'

hija s-sid tal-bastiment HAM350, jirrizulta illi anke Peter Paul Sullivan kien tal-fehma illi s-sid tal-bastiment kienet is-socjeta' Van Oord ACZ.

Illi prezumibilment l-attur harrek lil dawn it-tlett socjetajiet stante illi huwa jtenni illi *"l-vapur in kwistjoni jappartjeni lill-kumpanniji Olandizi Van Oord"*[2]. F'dan ir-rigward ma jinghad xejn iktar mill-attur. Ghal kuntrarju, ic-certifikat ta' registrazzjoin tal-bastiment HAM350, esebit bhala dokument ma' l-affidavit ta' Richard Alexander Diekmann, juri illi s-sidien tal-bastiment huma Sleephopperzuigers II B.V. L-Perit Legali rrileva illi dan ic-certifikat inhareg mill-ministeru responsabbli f'Rotterdan nhar is-6 ta' Dicembru 2005 [u cioe wara l-incident], madanakollu lill-attur ma sehhlux jgib prova inkonfutibli ta' l-allegazzjoni tieghu dwar il-propjeta' jew l-operatur tal-bastiment, kontra l-prova mressqa mill-konvenuti dwar is-sidien ta' l-istess. Mid-dokument esebit bhala Dok. VO2 a fol. 92 jidher illi s-socjeta' Sleephopperzuigers II B.V. hija wahda mid-diversi sussidjarji tas-socjetajiet formanti parti mill-grupp Van Noord N.V.

Il-Perit Legali kompla jsostni illi minghajr il-htiega ta' approfidimenti dwar il-kuncett legal applikabbli, huwa ben stabbilit illi socjetajiet kummercjali jgawdu minn personalita' guridika separata u distina. F'dan il-kaz is-socjeta' Sleephopperzuigers II B.V. [u cioe *Besloten Vennootschap]* hija socjeta' privata b'responsabilita' limitata u mhuwiex il-kaz li xi socjeta' jew socjetajiet ohra, fostom is-socjetajiet konvenuti esteri, anke jekk dawn huma konnessi, ghandhom jassumu xi responsabilita' ghad-danni li ghalih tista' tkun responsabbli s-socjeta' Sleephopperzuigers II B.V.

Illi minkejja li l-atti tal-proceduri kienu joffru lill-attur l-informazzjoni kollha mehtiega dwar is-sid tal-bastiment, li fl-ahharnett setghet kienet reponsabbli ghall-incident u ghall-konsegwenzjali hlas ta' danni li l-attur qieghed jippretendi li huwa sofra, il-kjamata ta' liema seghtet facilment intalbet, il-Perit Legali qies illi rrizulta illi l-eccezzjonijiet tal-socjetajiet konvenuti esteri jregu fis-sens illi l-ebda wahda minnhom ma ghandha relazzjoni guridika ma' l-attur u ghalhekk dawn l-eccezzjoni kellhom jigu milqugha.

[2] Fol. 1, par. 2

Mir-relazzjoni tal-Perit Mediku il-Konsulent Charles Grixti jirrizulta illi Ian Dimech sofra ksur fil-qasba tas-sieq tax-xellug li estenda ghal wick ta' l-ghakset is-sieq tax-xellug kif ukoll ksur tal-'calcaneum' tal-lemin fl-accident li kellhu fit-2 ta' Settembru 2005. Il-ksur tal-qasba tas-sieq tax-xellug kif ukoll tal-'calcaneum' tal-lemin ghaqad.

Wiehed irid ijikkonsidera il-fatt illi ghalkemm il-ksur ghaqad peress li kien qed jinvolvi wick ta' gok, fil-kaz tax-xellug l-ghakset is-sieq tax-xellug u fil-kaz tal-lemin is-'*subtalar joint*' jista' jkun suggett li jizviluppa artrite qabel iz-zmien f'dawn iz-zewg gogi msemmija.

Jekk jigri dan ikollu ugiegh u jkun limitat fil-miexi tieghu.

Il-Konsulent Grixti ghamel stima tad-dizabilita' permanenti li qed isofri Ian Dimech kagun tal-accident li kellu fit-2 ta' Settembru 2005 ta' 5% (hamsa fil-mija)

Il-Perit Legali kkonkluda illi, din l-Qorti ghandha tilqa' l-ewwel eccezzjoni ta' F.E. Sullivan & Co. Ltd, l-ewwel eccezzjoni ta' Multisure B.V. u kif ukoll l-ewwel u t-tieni eccezzjoni ta' socjetajiet Van Oord NV, Van Oord Nederland BV ezercjenti l-kummerc bhala Van Oord Wekendam u Van Oord Waterbouw BV ezercjenti l-kummerc bhala Van Oord ACZ BV u tiddikjara illi l-istess socjetajiet mhumiex legittimi kuntraditturi ta' l-attur u filwaqt li tilqa' wkoll l-ewwel, tieni, t-tielet u r-raba' eccezzjonijiet tas-socjeta' Mediterranean Trading Shipping Limited ghar-ragunijiet moghtija, tichad it-talbiet tal-atturi Ian Dimech fl-intier taghhom, bl-ispejjez kontra l-istess attur.

Ikkonsidrat;

Fir-rigward tar-responsabbilita tas-socjeta ntimata Mediterranean Trading Shipping Company, din il-Qorti ma taqbilx mal-konkluzjoni tal-Perit Legali illi din is-socjeta, qua *employer* tar-rikorrenti m'ghandha l-ebda responsabbilta ghad-danni sofferti mir-rikorrent. Fir-relazzjoni tieghu, il-Perit Legali jibbaza din il-konkluzjoni fuq il-fatt illi l-att li wassal lir-rikorrenti biex ikun involut fl-incident in kwistjoni ma kienx parti mill-linja tax-xoghol tieghu skont il-kuntratt ta' impjieg u ghalhekk is-socjeta

Mediterranean Trading Shipping Company m'ghandha l-ebda responsabbilta ghall-akkadut. Il-Qorti ma tikkondividix din il-fehma.

Mill-provi jirrizulta **illi r-rikorrent qabez minn fuq il-bastiment ghal fuq l-art wara li inghata ordni mill-Kaptan biex jinzel fuq l-art jiehu hsieb il-hbula**. Dan gie kkonfermat mill-Kaptan stess. Dak li ma kienx hemm qbil fuqu, huwa l-post minn fejn ir-rikorrenti kellu jaqbez u l-gholi li kellu jaqbez minnu; il-Kaptan jikkontendi li kien hemm post iktar sigur minn fejn seta' jaqbez ghaliex kien hemm inqas distanza ghall-art; ir-rikorrenti qal pero illi l-Kaptan ma tahx struzzjonijiet rigward ezattament minn fejn kellu jaqbez; struzzjonijiet li kienu krucjali ikkunsidrat illi dan ma kienx parti mix-xoghol normali tar-rikorrenti, u ma kellu l-ebda tahrig f'dan ix-xoghol partikolari. Irrispettivament minn jekk forsi kienx hemm post iktar sigur minn fejn ir-rikorrenti seta' jaqbez, din il-Qorti ma tistax tifhem kif il-haddiema ta' fuq dan il-bastiment ma gewx forniti b'*gangway* jew *rope ladder*, l-uzu ta' liema kien kapaci jipprevjeni l-incident sfortunat in kwistjoni.

Il-Qorti ma taqbel xejn mal-argument illi l-agir tar-rikorrent ma kienx parti mir-responsabbilitajiet kontrattwali tieghu. Ir-rikorrent kien qieghed jesegwixxi l-ordinijiet tal-Kaptan tieghu, responsabbilita illi tohrog ukoll mill-kuntratt tal-impjieg tieghu ai termini tal-klawsola numru 12. Ghalkemm huwa minnu illi l-obbligu kontrattwali f'dan is-sens huwa limitat ghal ordinijiet li ghandhom x'jaqsmu mad-doveri tar-rikorrenti ai termini tal-ewwel klawsola, is-socjeta ntimata stess tghid fin-nota ta' sottomissjonijiet taghha illi ***"[l]-impjegat, in kwantu bahhar fuq vapur, kellu joqoghod ghad-direzzjoni generali tal-kaptan, ghaz-zamma tal-ordni fuq il-bastiment."***

Il-Qorti tqis illi galadarba is-socjeta ntimata impjegat lir-rikorrenti bhala bahhar fuq vapur, qajla tista' taccetta l-argument illi l-obbligu li joqghod ghad-direzzjoni generali tal-Kaptan ma kienx obbligu direttament relatat mal-impjieg tieghu.

Huwa relevanti wkoll f'dan il-kontest dak illi intqal minn din il-Qorti diversament presjeduta fis-sentenza fl-ismijiet **Charles Farrugia vs Malta Investment Management Company Limited** deciza fid-9 ta' Ottubru 2003, u cioe illi:

> *"...lanqas ma jista' jinghad li d-decisjoni li jerfa ittiehdet mill-attur. Kien il-Manager tas-socjeta' konvenuta li kien jinsisti li l-attur u siehbu jgorru l-ghamara, u ma jidhirx li dawn kellhom ghazla.* ***Veru li setghu jghidu "le", pero', meta hemm l-impjieg tieghu fin-nofs, impjegat mhux facli jirrezisti l-ordnijiet tal-employer tieghu.****"*

Dan kollu japplika aktar u aktar f'dan il-kuntest fejn ir-rikorrenti mhux talli, kif tghid is-socjeta ntimata stess, kellu obbligu generali li jsewgi d-direzzjonijiet moghtija lilu mill-Kaptan, izda talli il-kuntratt ta' impjieg **jipprovdi ghall-possibilita illi l-impjieg tar-rikorrenti jigi tterminat sommarjament jekk il-Kaptan jaghmel ilment ragonevoli kontra tieghu**. Ghalhekk, ma jkunx gust illi l-Qorti tippretendi illi r-rikorrenti ghandu jerfa r-responsabbilta ghall-akkadut ghaliex l-ordinijiet tal-Kaptan kienu jmorru oltra d-doveri tieghu, meta bhala bahhar, huwa kellu dmir generali li jobdi l-ordinijiet tal-kaptan, sitwazzjoni mahluqa mill-kuntratt ta' impjieg tar-rikorrent, u kien hemm possibilita illi l-impjieg tieghu jintemm sommarjament kieku l-Kaptan ilmenta illi r-rikorrent ma kienx qed isegwi d-direttivi tieghu.

Is-socjeta ntimata eccepiet illi m'hemm l-ebda relazzjoni guridika bejna u bejn il-Kaptan li ta l-ordni lir-rikorrenti. In-nuqqas ta' relazzjoni guridika diretta pero ma jezimix lis-socjeta ntimata awtomatikament mir-responsabbilita ghall-incident in kwistjoni versu r-rikorrent, ghaliex il-kuntratt ta' impjieg in kwistjoni holoq relazzjoni guridika indiretta bejn is-socjeta ntimata u r-rikorrent, meta pogga lill-impjegat tas-socjeta rikorrenti taht id-direzzjoni tal-Kaptan, li kien ukoll f'posizzjoni illi jinfluenza t-terminazzjoni sommarja tal-impjieg tar-rikorrent. Meta impjegat lir-rikorrent, is-socjeta ntimata kienet taf illi bhala bahhar, ir-rikorrent kien ser ikollu obbligu generali li jsegwi id-direzzjonijiet tal-Kaptan. Mhux talli hekk, talli s-socjeta ntimata ghamlita possibli ghaliha illi tittermina sommarjament l-impjieg tar-rikorrent f'kaz ta' ilment mill-kaptan. Ghalhekk huwa car illi r-relazzjoni ta' bejn il-Kaptan u r-rikorrent kienet krucjali ghall-impjieg tar-rikorrent mas-socjeta ntimata, u dan nonostante l-fatt illi l-Kaptan ma kienx ukoll impjegat mas-socjeta ntimata jew rapprezentant taghha. Dan fuq kollox fuq ghazla tas-socjeta ntimata stess, li volontarjament eligiet illi taghti lilha nnifisha l-possibilita li ttittermina sommarjament l-impjieg tar-rikorrent f'kaz ta' ilment minn naha tal-kaptan. Is-socjeta ntimata ma tistax tippretendi li taghti lilha

nnfisha dan id-dritt, filwaqt illi mbaghad tezimi ruhha minn kull responsabbilta versu r-rikorrent jekk jigri incident waqt li r-rikorrent ikun qieghed isegwi d-direttivi tal-kaptan.

Ghaldaqstant il-Qorti tqis illi s-socjeta ntimata Mediterranean Trading Shipping Company hija responsabbli ghal-kwalunwke danni li jistu' iktar il-quddiem f'din is-sentenza jirrizultaw li gew sofferti mir-rikorrent.

Mill-provi jirrizulta illi kienet in-norma li fil-port fejn gara l-incident il-haddiema ta' fuq il-bastiment kien ikollhom jaqbzu ghal fuq l-art biex jiehdu hsieb il-hbula huma. Dan il-fatt xehdu mhux biss ir-rikorrent, izda wkoll il-Kaptan tal-bastiment. Mill-provi prodotti ma rrizultax illi kien hemm xi mod kif il-haddiema setghu jaghmlu dan b'mod sigur, minghajr ma jkollhom bzonn jaqbzu min fuq il-vapur. Filfatt, hadd mill-intimati ma rrifjuta l-allegazzjoni tar-rikorrent, ikkorroborata mill-kaptan, illi l-haddiema kien ikollhom jaqbzu minn fuq il-vapur biex jiehdu hsieb il-hbula. Il-Qorti tqis illi huwa inaccettabli illi l-haddiema ta' dan il-vapur ma gewx provduti b'mezz sigur kif jinzlu minn fuq il-vapur meta jkollhom bzonn jinzlu biex jiehdu hsieb il-hbula. Dan l-incident sfortunat seta' gara lil kwalunkwe haddiem li kien hemm abbord, ghaliex kwalunwke persuna tista' tinzel hazin fuq saqajha meta taqbez minn gholi, anke relattivament baxx, u ssofri il-griehi li sofra ir-rikorrent fil-kaz in ezami. Irrispettivament minn jekk kienx hemm post ftit inqas gholi minn fejn setghu jaqbzu l-haddiema, il-Qorti tqis illi ma kelliex tkun in-norma li l-haddiema jaqbzu minn fuq il-bastiment, u dawk li kienu jhaddmuhom ma kellhomx ihallu li din it-tip ta' sitwazzjoni tavvera ruhha meta setghu facilment ifornu lill-haddiema b'mezzi biex jinzlu minn fuq il-bastiment b'mod aktar sigur.

Kif intqal fis-sentenza fl-ismijiet **Kevin Mallia vs Alfred Mizzi & Sons (Marketing) Limited** deciza minn din il-Qorti diversament presjeduta fid-9 ta' Ottubru 2003:

> *"[h]ija gurisprudenza tal-Qrati taghna li huwa obbligu ta' min ihaddem biex jipprovdi kundizzjonijiet ta' xoghol li jassiguraw is-sahha tal-haddiema fuq il-post tax-xoghol tieghu; min ihaddem ghandu dover li jipprovdi post tax-xoghol li ma jkunx ta' periklu u riskju ghas-sahha tal-istess haddiema (ara "Bugeja vs Falzon",*

> *deciza minn din il-Qorti fit-30 ta' April, 1997, u "Desira vs Grech & Co. Ltd", deciza wkoll minn din il-Qorti fit-30 ta' Mejju, 2002). Min ihaddem ghandu jinzamm responsabbli meta ma jiehux hsieb li jipprovdi ambjent li jassikura s-sahha tal-haddiem, u jrid ukoll jipprevedi u jipprovdi ghal fatt li l-haddiem ghandu tendenza li jitraskura r-riskji inerenti fix-xoghol tieghu. Kif qalet l-Onorabbli Qorti tal-Kummerc fil-kawza "Schembri vs Caruana noe", deciza fit-12 ta' Jannar, 1983, "wiehed irid jikkonsidra l-atmosfera fil-post tax-xoghol, id-diffikultajiet li jsib il-haddiem fil-kaz tax-xoghol tieghu, il-hinijiet twal, l-ghaggla fix-xoghol, nuqqas ta' ghajnuna minn haddiema ohra li jkunu inkarigati biex jahdmu mieghu fuq dan ix-xoghol"; dawn huma kollha fatturi li, min ihaddem irid jikkunsidra meta jkun qed jippjana l-lant tax-xoghol u johloq dak li komunement hu msejjah "a safe system of work."*
>
> ***Inoltre, gie indikat li min ihaddem ghandu l-obbligu u ddmir li jipprovdi sorveljanza adegwata sabiex l-ambjent tax-xoghol ma jkunx konducenti ghal kwalunkwe forma ta' incident li jippregudika lill-impjegati tieghu*** *("Cini vs Wells noe", deciza minn din il-Qorti fid-29 ta' Mejju, 2001), u jrid jara wkoll li l-haddiema tieghu jkunu mistharrga ghat-tip ta' xoghol li jkunu mqabbda jaghmlu."*

Il-fatti illi s-socjeta ntimata m'hijiex il-proprjetarja tal-bastiment li fuqu kien jahdem ir-rikorrent ma jfissirx illi s-socjeta ntimata hija ezenti minn dawn l-obbligi li ghandu min ihaddem. Dan ghaliex kienet is-socjeta ntimata illi ingaggat lir-rikorrenti, u filfatt kienet impjegatu proprju sabiex jahdem fuq dan il-bastiment. Galadarba is-socjeta intimata ghazlet illi thaddem persuna fuq dan il-bastiment, kellha obbligu lejh li tassigura illi l-post fejn kien ser ikun qed jahdem ma jkunx konducenti ghal xi forma ta' incident, u specjalment incidenti li jistghu facilment jigu evitati bhal dak mertu tal-kawza de quo. Dan specjalment ikkonsidrat illi fil-kuntratt ta' impjieg ma hemm l-ebda klawsola permezz ta' liema is-socjeta ntimata ezimiet ruhha jew illimitat ir-responsabbilita taghha versu r-rikorrent ghal incidenti li setghu isehhu abbord il-bastiment. Ghalhekk is-socjeta ntimata kellha l-obbligu li tassigura li l-post fejn

ghazlet illi tibghat lill-impjegat taghha biex jahdem ma kienx ta' perikolu ghalih. Fin-nuqqas ta' dan is-socjeta ntimata hija responsabbli versu r-rikorrent ghad-danni li setgha soffra b'kagun ta' dan l-incident, **u dan naturalment minghajr pregudizzju ghal kwalunkwe dritt ta' azzjoni li s-socjeta ntimata jista' jkollha kontra sid il-bastiment.**

Ikkonsidrat;

Fir-rigward tad-dizabilita permanenti intqal illi:

> *“”dak li jrid jigi stabbilit mhuwiex grad ta’ inkapacita` f’ sens purament mediku izda l-effett illi l-hsara personali ghandha fuq il-qligh tad-danneggjat” (“Butler –vs- Heard”). Kif spjegat fid-decizjoni “Vincenza Vella Dalmas –vs- John Ghigo et”, Appell Civili, 5 ta’ Frar 1980, “il-fatt li sa issa ghadha mpjegata bhal qabel ma ghandux inaqqas mid-dritt taghha ghal kumpens ghaliex il-menomazzjoni li ghandha ghad tfixkilha fl-impjieg taghha u ma tista’ qatt tkun au pair ma’ impjegati ohra fl-istess kategorija. Din il-menomazzjoni tincidi b’ mod rilevanti fuq il-patrimonju taghha.”*
>
> *Gie in fatti osservat illi “d-dizabilita` timplika nuqqas ta’ opportunitajiet ta’ xoghol alternattiv u dan in-nuqqas ta’ ghazla huwa ta’ zvantagg u wisq probabbli jikkaguna nuqqas ta’ opportunitajiet ta’ qligh ahjar f’ xoghol addattat ghal min ma ghandux dizabilita` fizika ...” (“George Gatt – vs- Francis E. Carbone nomine”. Appell, 7 ta’ Lulju 1998) .”*[3]

Il-konsiderazzjonijiet li trid taghmel il-Qorti huma limitati ghal:

> *“kwantifikazzjoni tad-danni attwalment sofferti mid-dannaggjat bhala rizultat dirett ta’ l-incident kif ukoll ghal dawk id-danni kollha konsegwenzjali li kien ser isofri bhala konsegwenza tad-*

[3]**Maria Debono vs Andrew Vaswani,** Prim'Awla tal-Qorti Civili deciza 3 ta' Ottubru 2003.

> *debilita` permanenti li necessarjament tincidi fost hwejjeg ohra fuq il-kapacita` lavorativa tieghu. Dan mhux biss attwalment fic-cirkostanzi tax-xoghol fejn kien jahdem lattur imma wkoll potenzjalment f'kull attivita` ohra lavorativa ghalih miftuha."*[4]

Pero gie ritenut ukoll illi danni permanenti li jgibu bhala rizultat u konsegwenza motiv ta' misthija u telf ta' *joie de vivre* jincidu wkoll fuq l-aspettattivi tax-xoghol tal-persuna li ssofrihom, u li apparti l-konsiderazzjoni mil-lat jew grad ta' inkapacita` ghax-xoghol wiehed irid iqis ukoll il-kumpless tal-konsegwenzi delatarji li d-dannu jhalli fuq il-persuna skont cirkostanzi personali taghha.[5]

Ghalkemm l-esperti medici ma qabblux fuq il-percentagg ta' dizabilita, ilkoll qabblu illi kagun l-incident mertu ta' din il-kawza ir-rikorrent sofra danni permanenti. Il-Qorti tqis illi r-rapporti tal-esperti medici jikkoroboraw it-tezi tar-rikorrent illi d-danni sofferti minnu ghandhom impatt delatarji fuq il-kapacita lavorativa tieghu u fuq il-possibilita tieghu illi jibqa' jkollu hajja attiva, kif kellu qabel l-incident, minhabba illi b'kagun tal-incident soffert minnu huwa, *inter alia*, ma jistghax jaghmel hafna hin bil-wieqfa, ma jistghax jimxi jew jigri hafna, u ghandu problema kbira jimxi fuq l-imharbat, tant illi dan jikkawzalu inflammazzjoni temporanja.

L-incident soffert mir-rikorrent ghandu impatt kbir fuq il-kapacita lavorativa tieghu, specjalment fil-karriera maghzula minnu, u cioe dik ta' kok, li tirrikjedi illi huwa jdum hin twil bil-wieqfa u jaghmel certu manuvri, li issa ma jistghax. B'konsegwenza ta' dan l-incident l-esponenti tilef il-karriera maghzula minnu fl-eta ta' 27 sena, tant li fil-fatt ir-rikorrent qieghed jissa jiddependi fuq l-ghajnuna socjali.

Skont ir-rapport tal-espert mediku Mr. Charles Grixti M.D., F.R.C.S., jirrizulta illi ir-rikorrenti jimxi izappap fuq il-lemin u il-pexxun tal-lemin huwa izghar minn dak tax-xelluq b'centimetru u nofs. Jirrizulta wkoll li minkejja li l-ksur ghaqad, ir-rikorrenti jista' jkun suggett li jizviluppa artrite qabel iz-zmien fl-ghaksa tax-xellug u fis-

---

[4] **Carmelo Galea vs Albert Mizzi et noe,** Qorti tal-Appell Civili deciz 23 ta' April 2001.
[5] **Maria Debono vs Andrew Vaswani,** Prim'Awla tal-Qorti Civili deciza 3 ta' Ottubru 2003.

subtalar joint tal-lemin. Ikkunsidrat dan, l-espert medika stima d-dizabilita permanenti li qed isofri r-rikorrenti fl-ammont ta' **5%**.[6]

Mir-rapport tal-esperti medici Mr. Joe Borg MD Mchir FRCS, Mr. Jason Zammit MD., MChir., u Mr. Frederick Zammit Maempel MD, FRCS, jirrizulta illi r-rikorrenti jimxi izappap u li ghandu tnaqqis fis-sensitivita fir-rigel tal-lemin mill-livell tal-irkoppa sat-truf tas-swaba. Jirrizulta wkoll illi l-gharqub tal-lemin twessa u kien hemm *peroneal entrapment*. Il-muskoli tal-pexxun lemini kienu kemmxejn mixrubin. Jirrizulta wkoll illi skont X-Rays li ttiehdu fl-14 ta' Jannar 2008 hemm tibdil degenerattiv fis-*subtalar joint.* Irrizulta illi l-ksur tal-gharqub tal-lemin halla ebbusijja fl-ghaksa w s-subtalar joint li taffetwa lir-rikorrent meta jimxi fuq l-imharbat jew jigri. Barra minn hekk, bhala rizultat tat-trawma fuq ir-riglejn gietu komplikazzjoni msejjha “Complex Regional Pain Syndrome”, li pero m'hijiex ta' livell qawwi. Ghalhekk huwa kienu tal-fehma illi d-dizabilita permanenti sofferta mir-rikorrent hija ta' **9%.**[7] In eskussjoni irrispondew illi ma jistghax jigi eskluz li fil-futur isir xi intervent kirugiku, pero il-kwalita ta' dawn l-interventi jkunu li jnaqqsu l-ugigh a skapitu tal-moviment.[8]

Inoltre, il-partijiet kienu qabbdu lil kirurgu Raymond Gatt sabiex jezamina lir-rikorrent qabel ma giet intavolata din il-kawza. Mir-rapport tieghu jirrizulta illi l-kirurgu kien ezamina lir-rikorrent ukoll billi ha X-Rays u ghamel MRI (Lumbar Spine). Minn dan l-MRI irrizulta ***“..a central disk prolapse (…) causing mild bilateral nerve root compression. (…) The left lateral foramen seems to be slightly narrowed.”*** **Il-kirurgu irrileva fir-rapport tieghu *“It is not implausible that a fall that fractured both lower limbs could also have factured a lumbar disk, especially since there is no relevant medical history...”*** Rigward riglejn ir-rikorrenti, il-kirurgu irrileva illi r-rikorrenti juri sintomi u sinjali ta' “*chronic regional pain syndrome.*” A bazi ta' dan il-kirurgu stima illi d-dizabilita sofferta mir-rikorrenti hija ta' **13%**, maqsuma fi 10% minhabba d-danni sofferti fid-dahar u 3% minhabba d-danni sofferti fl-ghaksa u fis-*subtalar joints*.

---

[6]Fol 335-339.
[7]Fol 359 – 362.
[8]Fol 380.

Wara li studjat dawn ir-rapporti, il-Qorti taccetta l-istima tal-kirurgu Raymond Gatt fir-rigward tal-percentagg ta' 10% minhabba d-danni sofferti fid-dahar li dehru fuq l-MRI li ghamel il-kirurgu. L-istima f'dan ir-rigward ma jihdirx illi giet ikontradetta mis-socjeta ntimata, li anzi kienet hi illi ghazlet u insistiet illi r-rapport tal-kirurgu Gatt jigi prezentat bhala prova f'dawn il-proceduri. Jidher illi l-esperti l-ohra illi ezaminaw lir-rikorrenti ma ghamlux MRI bhal ma ghamel il-kirurgu Gatt u ghalhekk ma kienux f'posizzjoni li jirrelataw fuq id-danni sofferti mir-rikorrenti f'dahru.

Fir-rigward tad-danni sofferti fl-ghaksa u *subtalar joint* tar-rikorrenti, illi Qorti tqis illi l-aktar rapport li jikkonvinci l-Qorti rigward l-istat ta' fatt tad-dizabilita sofferta mir-rikorrenti f'riglejh huwa dak tal-periti perizjuri, fl-ammont ta' 9%. Dawn l-esperti ghamlu ezami akkurat tal-anatomija u fizjologija tal-ghaksa u *subtalar joints* tar-rikorrenti. Il-Qorti hadet partikolarment in konsiderazzjoni wkoll dak li xehdu l-periti medici in eskussjoni fir-rigward tal-fatt illi ma jistghux jigu eskluzi interventi kirurgici futuri, izda illi dawn l-interventi jnaqqsu l-ugigh a skapitu tal-moviment, u li ghalhekk ir-rikorrenti ser ikun f'posizzjoni li jkollu jaghzel jekk jibqax jghix b'ugigh sostanzjali kroniku, jew jekk jissagrifikax il-moviment biex inaqqas l-ugigh. Il-Qorti hadet ukoll il-konsiderazzjoni l-opinjoni tal-esperti illi d-danni ikkawzati mill-incidenti in kwistjoni ser iwassalu lir-rikorrent biex jibda jsofri minn artrite qabel iz-zmien fl-ghaksa tax-xellug u fis-*subtalar joint* tal-lemin.

Il-Qorti ma tikkondividix mal-opinjoni tar-rikorrenti li ssottometta fin-nota ta sottomissjonijiet tieghu illi l-percentagg ta' dizabilita permanenti ghandu wkoll jinkludi d-dizabilita kkawzata minn depressjoni. Dan ghaliex ir-rikorrent ma gab l-ebda prova f'dawn ir-rigward, u lanqas ma talab li jigi appuntat espert psikjatriku sabiex jezamina lir-rikorrent. Ghalhekk fin-nuqqas ta' prova konkreti rigward l-ezistenza u l-estent ta' dizabilita permanenti ikkawzata mid-depressjoni il-Qorti hija prekluza milli tikkonsidra d-depressjoni fil-kalkolu ta' dizabilita permanenti sofferta mir-rikorrent.

Ghalhekk il-percentagg komplessiv tad-dizabilita permanenti sofferta mir-rikorrenti huwa ta' 19%.

Komputazzjoni tad-danni

Jirrizulta pruvat illi fiz-zmien tal-incident ir-rikorrent kellu paga ta' Lm650 fix-xahar u cioe Lm7,800, ekwivalenti ghal €18,139.53, fis-sena.

Multiplier:

Il-multiplier, hekk kif stabbilit fil-gurisprudenza nostrana, huwa fattur diskrezzjonali. Fil-fatt il-multiplier li jigi adoperat mill-Qrati jvarja, hekk kif gie ritenut fil-kawza fl-ismijet George Spiteri vs Raymond Fava (Citazz. Nru. 484/2008LFS): “kien ta’ 5 snin fil-kaz ta’ persuna ta’ 53 sena Mizzi vs Azzopardi PA 16-Dic-2004, ta’ 15 fil-kaz ta’ persuna ta’ 22 sena Butler vs Heard App Civ Sup 22-Dec-1967, 15-il sena fuq persuna ta’ 24 Gauci vs Xuereb PA 29-Ott-1970, ta’ 18 fuq persuna ta’ 28 sena Camilleri vs Polidano PA 1-Ott-1982, ta’ 18 fil-kaz ta’ persuna ta’ 42 Bonnici vs Gauci PA 15-Sett-1999, ta’ 20 fil-kaz ta’ persuna ta’ 34 sena Bugeja vs Agius App Civ Sup 26-Lul-1991, ta’ 20 fil-kaz ta’ persuna ta’ 33 sena Dalmas vs Ghigo App Civ Sup 5-Frar-1980, ta’ 25 fil-kaz ta’ persuna ta’ 30 sena Caruana vs Camilleri App Civ Sup 27-Feb-2004, ta’ 26 fil-kaz ta’ persuna ta’ 35 sena Seisun vs Brincat PA 29-Ott-1998, ta’ 30 fil-kaz ta’ persuna ta’ 17 Turner vs Agius App Civ Sup 28-Nov- 2003, ta’ 30 fil-kaz ta’ persuna ta’ 26 Grima vs Penza PA 30-Gun-2004, ta’ 30 fil-kaz ta’ persuna ta’ 23 sena Zammit vs Zahra PA 20- Jan-2005, ta’ 35 fil-kaz ta’ persuna ta’ 18 sena Sammut vs Zammit App Civ Sup 3-Dic-2004, ta’ 36 fil-kaz ta’ persuna ta’ 20 sena Mizzi vs Azzopardi PA 16-Dic-2004.”

Illi ghalhekk fid-dawl tal-gurisprudenza ccitata, l-Onorabbli Qorti, fil-kawza fl-ismijiet precitati ta’ George Spiteri vs Raymond Fava, uzat is-segwenti chart:

Eta tal-vittma	**Multiplier Massimu**
0 - 15	35
16 - 20	33
21 - 25	30
26 - 30	**27**
31 - 35	22
63 - 40	18
41 - 45	14
46 - 50	11
51 - 55	8

56	6

Il-Qorti ma jidhirilx li ghandha tiddipartixxi mill-principji delineati fis-sentenza Spiteri vs Fava hawn fuq citati, u ghalhekk tqis illi fil-kawza odjerna il-multiplier ta' 27 ghandu jigi adoperat. Pero, minhabba illi r-rikorrent baqa' jithallas il-paga normali tieghu ghal sentejn wara l-incident, il-Qorti tqis illi ghandu jkun hemm riduzzjoni fil-multipliet ta' sentejn, biex b'hekk il-multipliet applikabbli fil-kawza de quo minhabba c-cirkostanza tal-kaz ghandu jkun ta' 25.

Tnaqqis tal-lump sum payment:

Is-segwenti kawzi ccitati fil-kawza Joseph Muscat vs Ludvic Camilleri, jiggwidaw il-Qorti sabiex tasal ghal konkluzjoni dwar is-somma li ghandha titnaqqas bhala lump sum: Fil-kawza Caruana vs Camilleri PA 5 ta’ Ottubru 1993 il-Qorti hasset li minn dan ghandu jonqos xi 2% ghal kull sena ta’ dewmien. Gie wkoll propost li m’ghandux awtomatikament jitnaqqas skond kemm iddum il-kawza: “jekk id-danneggant ma jkollux htija fid-dewmien tal-kawza, m’ghandux ikun hemm tnaqqis fil-lump sum deduction” – Agius vs Fenech 29 ta’ Ottubru, 2003. ” Fil-kawza Mizzi vs Azzopardi PA 16-Dic-2004 is-somma giet ridotta bi 18% ghax kienu ghaddew tliet snin, waqt li fil-kawzi Spiteri vs Zammit Tabona App Civ Sup 16-Mar-1999 u Caruana A vs Camilleri Q App Civ Sup 27-Frar-2004, minhabba li ghaddew 8 snin tnaqqas b’10%. 10% gie mnaqqas ukoll fil-kawza Galea vs Piscopo PA 3-Ott- 2003, 5% f’Scicluna vs Meilaq PA 16-Lul-2001 u 0% fil-kawzi Turner vs Agius App Civ Sup 28-Nov-2003, Bonnici vs Gauci PA 15-Sett-1999 meta ghaddew 15-il sena, f’Zammit vs Zahra PA 20- Jan-2005 meta ghaddew 17-il sena, u Schembri vs Caruana Kum 20-Apr-1990 meta ghaddew 19-il sena.

Mill-atti tal-kawza jirrizulta li l-incident mertu ta' dawn il-proceduri sehh fl-2005, il-kawza giet intavolata fl-2007, u r-rapport tal-perit legali gie prezentat fl-2013. Mill-atti ma jirrizultax illi d-dewmien tal-kawza huwa attriwibli lis-socjeta ntimata. Lanqas huwa ghal kollox pero attribwibli lir-rikorrent, li minkejja li naqas milli jipproduci provi f'xi seduti ma jistghax jinzamm responsabbli in generali ghal fatt illi din il-kawza damet ghaddeja kwazi ghaxar snin. Il-Qorti tqis ghalhekk illi tnaqqis ta' 5% ikun ekwu fic-cirkostanzi prezenti.

Ghalhekk id-danni sofferti mir-rikorrenti huma fl-ammont ta':

€18,139.53 x 19% x 25 – 5% = **€81,854.61**

Ghal dawn il-mottivi, l-Qorti filwaqt li tilqa l-ewwel eccezzjoni F.E. Sullivan & Co. Ltd, l-ewwel eccezzjoni ta' Multisure B.V. u kif ukoll l-ewwel u t-tieni eccezzjoni ta' socjetajiet Van Oord NV, Van Oord Werkendam bv u Van Oord ACZ u tiddikjara illi l-istess socjetajiet mhumiex il-legittimi kuntraditturi tar-rikorrent u ghaldaqstant tilliberahom mill-osservanza tal-gudizzju, tichad l-eccezzjonijiet kollha tas-socjeta Mediterranean Trading Shipping Company Limited, tilqa' t-talbiet kollha tar-rikorrenti fir-rigward tal-istess socjeta Mediterranean Trading Shipping Company Limited, tiddikjara lis-socjeta Mediterranean Trading Shipping Company Limited responsabbli ghad-danni sofferti mir-rikorrenti, tillikwida d-danni sofferti fl-ammont ta' **€81,854.61** u tordna lis-socjeta Mediterranean Trading Shipping Company Limited sabiex thallas lir-rikorrent is-somma ta' **€81,854.61 bl-imghax mid-data ta' din is-sentenza sad-data tal-pagament effettiv.**

Bl-ispejjez kontra s-socjeta Mediterranean Trading Shipping Company Limited, b'dan illi l-ispejjez tas-socjetajiet F.E. Sullivan & Co Ltd, Van Oord NV, Van Oord Werkendam bv u Van Oord ACZ u Multisure B.V. ghandhom ikunu a karigu tar-rikorrent.

Moqrija.

Mhallef Jacqueline Padovani Grima LL.D. LL.M. (IMLI)

Lorraine Dalli
Deputat Registratur